

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND
JANUARI - FEBRUARI - MAART 2016 (71STE JAARGANG)

België - Belgique, P.B. - P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497, P006193

NOTEER NU REEDS IN UW AGENDA!

Tentoonstelling

Van Floris tot Rubens

19 maart 2016 om 13.45 uur

Museum voor

Schone Kunsten Brussel

Programma :

13.45 uur: samenkomst in de hal van het het Museum voor Schone Kunsten, Regentschapsstraat 3 te 1000 Brussel

14 uur: inleiding door conservator en mede-auteur van de catalogus, Dr MBA Joost Vander Auwera, in auditorium B van het Museum voor Schone Kunsten

14.30 uur: geleid bezoek met gidsen aan de tentoonstelling vanaf 16 uur: napraten in het Museum Café bij een drankje aangeboden door het Doktersgild VanHelmont

Lidgeld VGV

Gewoon lid € 60.00 - Tot 5 jaar na diploma € 25.00

Arts zonder praktijk € 25.00 - Steunend lid € 80.00

Artsenkoppel € 70.00 - Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk) € 30.00

KBC IBAN nr.: BE22 4073 0622 5147

Secretariaat VGV: Ergo de Waellaan 3 bus 14,
2100 Deurne (Antwerpen), tel: 03/322.28.50, fax:
03/322.45.14

e-post: info@vgv.be – webstek: www.vgv.be

Het secretariaat is open van maandag tot
donderdag (9 u-14 u).

RAAD VAN BESTUUR 2015-2017

Voorzitter: Geert Debruyne

Ondervoorzitter: Lieve Van Ermen

Secretaris: Bart Garmyn

Penningmeester (cultuur): Jan Dockx*

Leden: Albert Baert, Chris Geens, Frank Goes (hoofdredacteur *Periodiek*), Piet Jongbloet, Eric Ponette*, Dirk Van de Voorde, Jan Van Meirhaeghe* en Robrecht Vermeulen*
*oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

prof. dr. R. Casteels, KU Leuven

prof. dr. D. De Looze, UGent

prof. dr. L. Denis, Oncologisch Centrum Antwerpen

prof. dr. A. Dupont, VUB

prof. dr. J. Peers, KU Leuven

prof. dr. P. Van Cauwenberge, voorzitter HoGent

prof. dr. Ph. Vandekerckhove, Rode Kruis Vlaanderen

prof. dr. D. Brutsaert, UAntwerpen

PERIODIEK

Redactieraad: prof. dr. A. Baert, dr. J. Dockx,

prof. dr. C. Geens, dr. P.H. Jongbloet, prof. dr. E. Ponette,

dr. R. Vermeulen, dr. J. Van Meirhaeghe, dr. B. Garmyn

Verantwoordelijke uitgever: dr. F. Goes,

Sionkloosterlaan 7, 2930 Brasschaat

Hoofdredacteur: dr. F. Goes

Redactie cultuur: dr. P.H. Jongbloet

De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder
de verantwoordelijkheid van de auteurs.

Lay-out: www.xpair.be

Drukkerij: Jules De Winter, Bisschoppenhoflaan 216,
2100 Deurne, tel. 03/232.20.22, fax. 03/225.15.84

INHOUD

Voorwoord	3
Citaten	4
Van uw hoofdredacteur	5
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE	6
De familie van Andreas Vesalius	
POLITIEKE ACTUALITEIT	10
De financieel-economische toestand	
FORUM	16
Vlaamse Huisartsen in Brussel	16
Toelatingsexamen arts en tandarts	17
Overschot van 4000 Franstalige artsen tegen 2020	18
Conferentie migratie en integratie	18
MEDISCHE ACTUALITEIT	21
Lyme-borreliose	21
Buiten spelen helpt tegen bijziendheid	22
Eindelijk een vaccin voor malaria	23
KORTE BERICHTEN	24
REACTIES VAN ONZE LEZERS	26
CULTUUR	27
Boeken	27
Muziek	29
Tentoonstellingen	31
Film	32
VGV Bezoekt	33
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	34
MET STEUN VAN	35

Voorwoord

De primaire vraag die zich meer en meer opdringt binnen het VGV luidt: 'Kan een niet-partijpolitieke vereniging binnen de Vlaamse Beweging (VB) ijverend voor goed bestuur in Vlaanderen nog nuttig en noodzakelijk zijn?'

En goed bestuur is slechts mogelijk mits verregaande zelfstandigheid. De transfers, de ongelooflijke versnippering van bevoegdheden, de talrijke grendels, alarmbellen, speciale wetten, etc. maken democratisch bestuur en de democratie zelf onmogelijk in België. Krijgen we ooit een volledige overheveling van alle bevoegdheden met betrekking tot de persoonsgebonden materies? Gaat men echt voor de samenvoeging van alle aanverwante beleidsdomeinen door de opmaak van coherente bevoegdheidspakketten? Voor het Vlaams Geneeskundigenverbond betekent dit concreet de splitsing van de sociale zekerheid en speciaal de gezondheidszorg. Het voorbeeld bij uitstek: één politiek beleid van preventieve en curatieve gezondheidszorg. De symposia van het VGV hebben de weg naar beter bestuur en betere volksgezondheid getoond, maar dat zal slechts mogelijk zijn als Vlaanderen de volledige bevoegdheid voor volksgezondheid verworven heeft.

De tweede vraag luidt echter: 'Kan het VGV nog adequaat (nieuwe) leden werven en hen met succes blijvend motiveren?' Of nog: 'Vinden we nog voldoende medestanders om dat alles te blijven behartigen en uiteindelijk af te dwingen?' Als het antwoord op deze vragen ook 'ja' luidt, moeten alle leden onverwijld samen met het bestuur blijvend inspanningen doen om hiervoor te gaan. Maar toch moeten we ook even realistisch zijn. Bij een terugblik op 10 jaar bestuurslidmaatschap blijkt dat verre van vanzelfsprekend. Alle bijzonder noble inspanningen, elk jaar weer opnieuw, om leden te werven ten spijt blijft het ledenbestand na een periode van terugval, nu nagenoeg onveranderd. Het baart ons zorgen.

Het bestuur nam onder mijn eerste jaar voorzitterschap een paar harde, maar ook onvermijdelijke beslissingen. Het kantoorpand in Deurne werd voor een aanzienlijk bedrag verkocht. Vastgoed is een goede belegging, maar de zeer hoogoplopende onderhoudskosten en de precarie financiële status kennende diende deze nú te gelde gemaakt. Nog zwaarder viel de uiteindelijke beslissing om de secretaresse niet langer aan te houden. De vooropzeg voor ontslag van mevrouw Marina Van Oirschot ging begin 2016 in. Die pijnlijke boodschap brengen werd mijn deel enkele dagen voor de eindejaarsperiode. Het bestuur drukt hier graag nogmaals in aller naam de grote erkentelijkheid en dankbaarheid voor haar meer dan 15 jaar dienstbaarheid uit. Maar misschien zullen

andere vormen van samenwerking na januari 2017 nog worden afgesproken. Het vele, zeer praktische werk van het secretariaat valt immers niet zomaar weg. Mogelijk kunnen apart vergoede, welomschreven tijdelijke opdrachten voor haar in de toekomst worden geregeld. Andere mogelijkheden dienen zeker ook te worden onderzocht. Die opdracht wacht het bestuur de komende maanden.

Niet enkel kommer en kwel tijdens dat eerste jaar. De grote omvorming van het ledenblad *Periodiek* tot een heus trimestrieel tijdschrift, zoals u het vandaag ten vierde male leest, werd gerealiseerd dankzij de nieuwe redactieraad en de bezielende hoofdredacteur. Het had een hoger kostenplaatje tot gevolg. Dat werd door het voltallige bestuur geaccepteerd daar *Periodiek* het ultieme, soms exclusieve bindmiddel tussen bestuur en leden vormt. Een discussie over een lidgeldaanpassing op de algemene vergadering van 2016 is daardoor wel noodzakelijk. Misschien moeten daarbij alternatieve formules voor lidmaatschap worden gezocht.

Laat dat alles onze warme vriendschapsbanden niet vertroebelen. Samen cultuur beleven onder deskundige begeleiding en na kritische voorselectie van niet te missen manifestaties. Gezellig en lekker, democratisch tafelen naderhand. Trouwe steun voelen bij diepgaande maar ook bij frivole gesprekken. Bij een deugddoend glas de politiek 'verleggen', zoals dat op zijn Vlaams heet. Ook dat is het VGV. Hartelijk 2016 en verder veel leesgenot.

Geert Debruyne, voorzitter

Verschil kun je op twee manieren interpreteren. Je kunt zelf het verschil maken, als individu en allen samen. Maar we zijn ook allemaal verschillend en dat maakt ons net samen sterker. Verschil is een voordeel en geen nadeel.

(Siham El Kaouakibi: de oprichtster van Let's Go Urban: de cultuurorganisatie die het beste haalt uit 800 jongeren met diverse achtergronden)

Indien men faalt bij de voorbereiding, dan bereidt men het falen voor.

(Benjamin Franklin)

Vraag jezelf af of wat jij vandaag doet je dichter brengt bij dat wat jij morgen wilt zijn.

(Oud Chinees spreekwoord)

Indien je inspiratie wil, stop dan met ernaar te zoeken op dezelfde plaats.

(Raquel Wolchin)

Van uw hoofdredacteur

Bij de start van het nieuwe jaar en na vier nummers van *Periodiek* bedank ik graag alle medewerkers die op de ene of de andere manier hebben meegewerkt aan het nieuwe *Periodiek*. Zonder hun medewerking was dit tijdschrift er niet. Ook natuurlijk een dikke proficiat aan Peter Frison die ervoor blijft zorgen dat ons tijdschrift mooi oogt: hij is streng maar rechtvaardig, slechte foto's komen er niet in.

Graag doe ik ook nog eens een oproep aan onze lezers

en leden, ook aan diegenen die geen lid zijn van de redactieraad. Laat het mij via info@vgv.be of frank@goes.be weten indien er iets uw aandacht trekt en voor opname in aanmerking kan komen. Ook publiceer ik graag jullie eventuele reacties op teksten die in *Periodiek* zijn verschenen.

Frank Goes

RAAD VOOR ADVIES PERIODIEK

Mijn verontschuldigen - prof. Dupont werd in het vorige nummer niet vermeld als lid van de raad.

Alain Dupont is hoogleraar aan de VUB-Vrije Universiteit Brussel met als specialisaties: klinische farmacologie, geneesmiddelen, medicatie voor zeldzame ziekten. Hij is eveneens decaan faculteit geneeskunde en farmacie.

Prof. em. dr.
Omer Steeno,
Haasrode

Geboren in 1936, promoveerde aan de KUL in 1961. Onder impuls van zijn Duitse leermeester Carl Schirren introduceerde hij de naam 'Andrologie' in België en wereldwijd. Aan de KUL werd hij buitengewoon hoogleraar, kliniekhoofd aan de afdeling Endocrinologie, en Voorzitter van het Interfacultair Instituut voor Familiale en Seksuologische Wetenschappen (1982-90). Gedurende 21 jaar was hij actief in de Orde van Artsen.

Hij is Ehrenmitglied der Deutschen Gesellschaft für Andrologie en Full Member of the European Academy of Andrology.

Na zijn op ruststelling ging zijn interesse naar de geschiedenis van de geneeskunde. Vanaf 2005 werd hij Vesalius-fan en is hij auteur of coauteur van 76 artikels over Andreas Vesalius.

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

DE FAMILIE VAN ANDREAS VESALIUS*

De voorouders van Andreas Vesalius jr.

De meeste genealogen en historici met bijzondere belangstelling voor Andreas Vesalius en zijn familie waren in het verleden vooral geïnteresseerd in de afkomst en ascendenten van onze grote anatoom. Alzo weten we uit officiële koop- en erfenisakten dat de roots van het artsengeslacht Vesalius in de stad Wesel in het land van Kleef liggen, het huidige Rijnland.

Joannes of Jan Wytinc(k) of van Wesele, zijn overgrootvader, behoorde tot de eerste lichting van professoren aan de medische faculteit, van start gegaan in 1426 aan de pas opgerichte Universiteit van Leuven (1425). Hij was er van 1429 tot 1443 hoogleraar. Daarna werd hij stadsdokter van de stad Brussel. In de trouwzaal van het Brussels stadhuis staat hij levensgroot afgebeeld in een houten beeldsculptuur van Russische eik. Tijdens zijn leven verwierf hij vele eigendommen in het Hertogdom Brabant, zoals de gesloten hoeve 'Ter Holst' in Maleizen-Overijse, de heerlijkheid Steenberghe met het kasteel (thans restaurant Het Spaans Dak), landerijen,

(Afb. 1) Pesttraktaat *De Epidemia* door Joannes de Wesalia, overgrootvader van Andreas Vesalius jr. (Folio 1 van handschrift Stresa, Biblioteca Rosminiana, ASIC A2 21).

*Oorspronkelijke Nederlandstalige versie van mijn lezing op de 'Conference Vesalius Continuum' op het Ionisch eiland Zakynthos (GR) op 5 september 2014.

bossen en vijvers, en enkele huizen te Leuven, o.a. de Rattemanspoort. Hij is vooral bekend gebleven door zijn pesttraktaat (**Afb. 1**) en een astrologisch werk. *Everard Wytinck*, gezegd *van Wesele*, de grootvader, werd hofarts van Aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk (1459-1519), heerser over de Nederlanden, en diens echtgenote Maria van Bourgondië (1457-1482). *Everard* had enkel bastaardkinderen, die niet konden erven. Hij stierf te Brussel in 1484 en werd begraven te Leuven.

Het ouderlijk gezin van Andreas jr. Vesalius

Andreas sr. zijn vader, te Brussel geboren in 1479 als zoon van Margaretha s'Winters, was maar 5 jaar oud bij het overlijden van zijn vader *Everard*. Vermoedelijk werd hij opgevoed door zijn tante en ooms, die alle goederen van hun broer *Everard* hadden geërfd. Op 30 augustus 1492 werd hij ingeschreven aan de Universiteit Leuven (*Pedagogium Castri*).

Hij werd kamerheer en apotheker van Margaretha van Oostenrijk, landvoogdes der Nederlanden.

Na de meerderjarigverklaring Koning Karel I in 1515, de latere Keizer Karel V, werd *Andreas sr.* diens apotheker. Hij diende hem te vergezellen bij reizen, veldslagen en verblijven. In Nice stelde hij aan de keizer zes anatomische platen voor van zijn zoon, onze *Andreas junior*, (1538). Hij huwde Elisabeth of Isabel Crabbe uit een belangrijk Brussels geslacht. Op 52-jarige leeftijd werd hij door de keizer gelegitimeerd wegens zijn trouwe diensten (oktober 1531). Voor deze oorkonde diende hij de gebruikelijke taksen niet te betalen. Het echtpaar *Andreas van Wesele* en Elisabeth of Isabel Crabbe had vier kinderen: Nicolas, *Andreas jr.*, Franciscus en Anna.

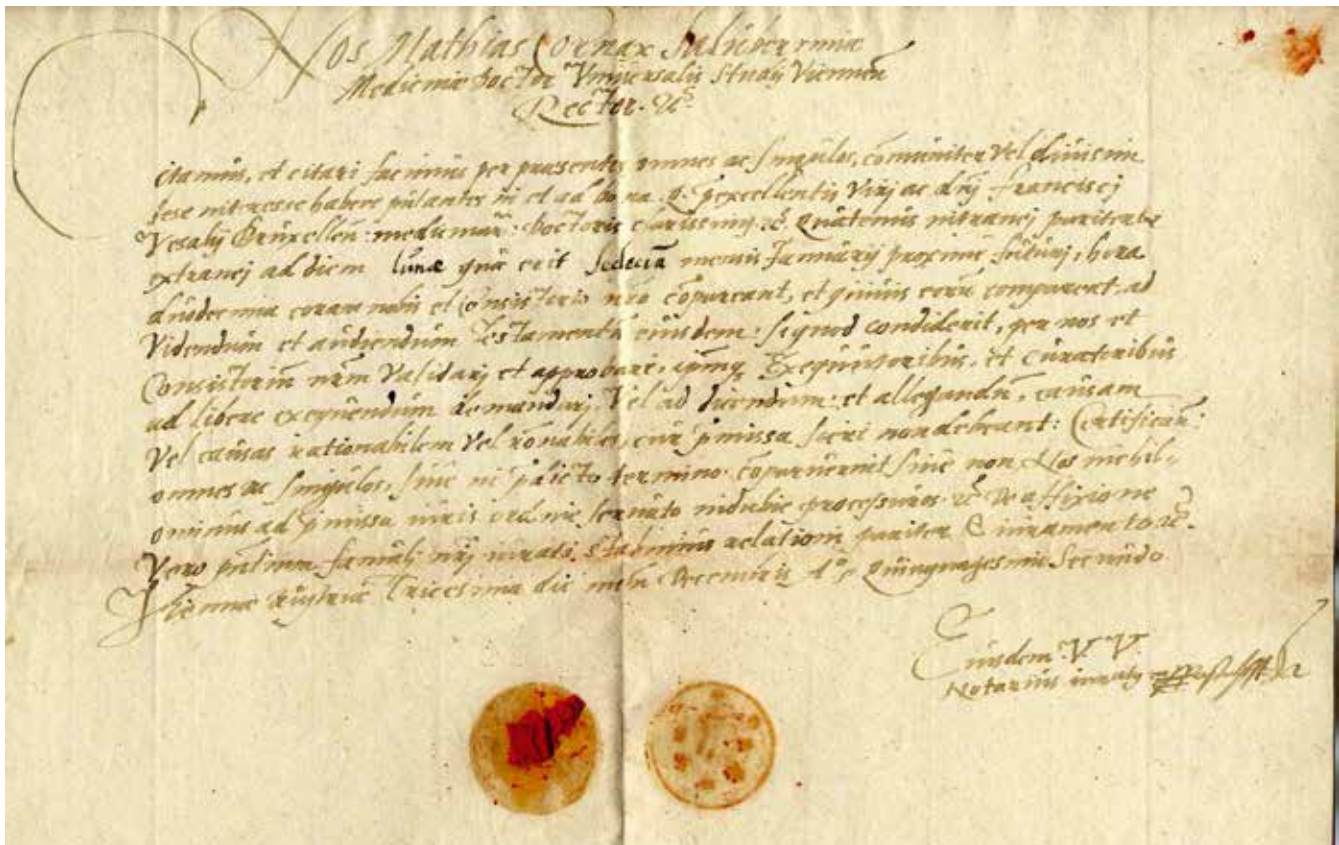
De broers en zus van onze anatoom

Nicolas werd apotheker zoals zijn vader. Over hem is quasi niets bekend.

Franciscus werd vermoedelijk 'met de helm geboren' (ca. 1521), gezien zijn moeder het gedroogde amnionvlies zorgvuldig koesterde. 'Met de helm geboren worden' werd aanzien als een teken van voorspoed, een voor-teken van een schitterende loopbaan. Een eerste spoor van Franciscus vinden we in de inschrijvingsregisters van de Leuvense Universiteit, waar hij op 31 augustus 1536 in het *Pedagogium Castri* geïmmatriculeerd werd

als '*Franciscus Wesalius de Bruxella*'. Dit valt samen met de terugkeer van *Andreas jr.* uit Parijs. Na beëindiging van zijn studies in de Artes start hij, op aandringen van zijn ouders, studies in de Rechten aan verscheidene universiteiten. Volgens eigen getuigenis studeerde hij Rechten tegen zijn zin. Hij reisde veel en verwierf een grote talenkennis. Na 1540 treffen we hem aan in de Universiteit van Ferrara, waar hij de publieke lijkdissecties bijwoonde van zijn oudere broer, evenals in andere steden, Padua, Pisa en Bologna. Van dan af besloot hij zich te wijden aan de geneeskunde en aan de verdediging van *Andreas'* geschriften tegen diens criticasters. Bij Oporinus in Basel liet hij de 'Chinawortelbrief' van broer *Andreas* drukken - met een opdracht aan Hertog Cosimo I de' Medici. Deze was gericht aan diens vriend Joachim Roelants in Mechelen en belicht de geneeskrachtige eigenschappen van de zgn. Chinawortel. Maar nog belangrijker, hij verdedigt zich tegen de aanvallen van zijn vroegere leermeester Jacobus Sylvius uit Parijs, die hem verweet afbreuk te doen aan de gevestigde faam van Galenus. In de zomer 1552 treffen we Franciscus aan in Wenen, waar de pest was uitgebroken en waar hij door de Medische Faculteit als pestarts ('Magister Sanitatis') werd aangesteld omdat niemand uit het medisch korps die taak op zich wou nemen. Als slachtoffer van zijn edelmoedigheid stierf hij er aan de pest, na op 6 november 1552 zijn testament (**Afb. 2**) te hebben geschreven. Dit werd op 30 december 1552 geopend door Prof. Mathias Cornax, decaan van de Medische Faculteit. Daaruit blijkt dat hij mogelijks gehuwd en vader was van een zoon. Ter herinnering aan de pestepidemieën in de 16de eeuw werd in Wenen vlak bij de 'Sankt Stephan Domkirche' de 'Di Patri Creatori' ('Pestturm' of 'Pestsäule') opgericht.

De jongere zuster *Anna* treffen we aan bij de Hofhouding van Keizer Karel V, waar zij als 'lavandera de corps' in dienst trad op 21 oktober 1551, d.w.z. als verantwoordelijke voor de was en persoonlijke hygiëne van de Keizer. Zij huwde Nicolaus Bonart, afkomstig van Zeeuws-Vlaanderen en als kamerheer en 'barbero de corps' of 'barbitonsor' (hoofd-barbier) in dienst van de Keizer vanaf 1 januari 1544. Beiden hadden dus vertrouwelijke functies, vooral vanuit het oogpunt van persoonlijke veiligheid van de keizer. Haar wedde bedroeg één vijfde van die van broer *Andreas jr.* als 'medico de familia' (familie-arts) en de helft van haar echtgenoot. Voorheen was Nicolaus Bonart in dienst van René de Châlon als kamerheer en vanaf 1530 van de eerste Prins van Oranje, die in de slag van Dizier sneuvelde op 18 juli 1544. Hij had Nicolaus Bonart bij de Keizer aanbevolen en zodoende stond hij al zes maanden op de loonlijst van het Hof van Keizer Karel. Hij diende de keizer te vergezellen bij zijn veldtochten, op de Rijksdagen, op plechtigheden van de Orde van het Gulden Vlies, dus bij alle verplaatsingen van de keizer. Op 13 mei 1553 werd hij aangesteld tot meier (afgevaardigde van de keizer) van de stad Zierikzee in Zeeland, doch liet zich na enkele

(Afb. 2) Opening van het testament van 30 december 1552 door rector Mathias Cornax (Archiv der Universität Wien, AT-UAUW/CA_VA_Fasz_52_Nr_37_Vesalius).

le maanden daar reeds vervangen. Op 21 april 1556 werd hij door Keizer Karel V in de adelstand verheven, officieel tot 'keizerlijk militair edelman en tornooistrijder'. Zijn nieuw welomschreven en aangepast wapenschild, konden wij als oorkonde terugvinden in het Hof- en Staatsarchief in Wenen. Na de troonsafstand van Keizer Karel werden beiden ontheven van hun taken. Het koppel had vier kinderen: Nicolas, Chrétien, Charlotte en Anna. In Brussel werden zij eigenaar van 'Kantersteen', een groot domein met ook winkels, hoven, stallen en bijbehoren. Nicolaus Bonart stierf in Brussel op 25 december 1570 en werd begraven in de St. Goedelekerk. Anna verhuisde naar Zierikzee, alwaar Simon de Gousman, gehuwd met haar dochter Charlotte, de post van meier had ingenomen. Zij stierf in Zierikzee op 4 maart 1585 en werd er begraven in de St. Lievens-Monsterkerk. Hun afstammelingen bleven zich in adellijke kringen bewegen en hebben belangrijke politieke en sociale functies bekleed.

Het gezin Andreas Vesalius jr. en Anna van Hamme

Omstreeks 1544-45 trad onze anatoom in het huwelijk met Anna van Hamme. Zij was dochter van Ieronimus,

Raadsheer in de Raad van Brabant en Auditeur der Keizerlijke Rekenkamer in Brussel, en van Anna Asseliers. In het Hellestraetken, thans Miniemenstraat (de buurt van Andreas' geboorteplaats) bouwde het koppel een groot mansion, genaamd 'tHuys van Vesalius, met aanleg van grote boomgaarden. Zij kregen één kind, Anna Vesalius, die 'tHuys van Vesalius' als bruidschat kreeg bij haar huwelijk met Jonker Jan de Mol, zoon van Martin de Mol, oppervalkenier van de Keizer, en Anna van Olmen uit Tervuren. Hij werd schepen van de stad Brussel (1578), drossaard van de 'Steden en het Land van Diest en Zichem' (1579) en later ook oppervalkenier aan het Hof. Bij haar vroegtijdig overlijden liet Anna Vesalius vijf minderjarige kinderen na: Hendrick, Jaspas, Anna, Adriana en Elisabeth. Nadat zij op 4 juni 1577 'tHuys van Vesalius' testamentair aan haar echtgenoot had overgemaakt werd het door hem aan de Stad Brussel verkocht met instemming van de voogden en ten behoeve van deze kinderen (4 april 1587). Reeds op 5 april 1587 schonk de Stadsmagistraat het domein aan Graaf Pierre Ernest von Mansfelt als dankbetuiging voor de verdiensten van hem en zijn zoon Graaf Karl tijdens de troebelen van 1566 als gouverneur van de Stad Brussel.

Na de dood van Andreas jr. Vesalius op 15 oktober 1564 op het eiland Zakynthos trad zijn weduwe Anna van Hamme in het huwelijk met Jonker Hendryck vander Meeren in de Kapellekerk te Brussel (24 juli 1565). Anna van Hamme overleed tussen 1600 en 1604.

A detailed engraving depicting a medical lecture in a grand, classical hall. In the center, a skeleton is mounted on a stand, with a human figure lying on a table in front of it. A large crowd of students, dressed in traditional academic or medical robes, is seated in tiered rows, attentively listening. Several figures stand in the foreground, possibly lecturers or assistants, engaged in discussion or examination. The architecture features tall columns, arches, and a balcony with a decorative railing. At the top, a large, ornate cartouche contains the title. At the bottom, a smaller cartouche provides historical context.

ANDREAE VESALII
BRUXELLENSIS, SCHOLAE
medicorum Patauinae professoris, de
Humani corporis fabrica
Libri septem.

CVM CAESAREAE
Majest. Galliarum Regis, ac Senatus Veneti gra-
tia et privilegio, ut in diplomatis eorundem continetur.

De financieel-economische toestand

De financieel-economische toestand blijft zorgen baren, zowel in België als in de EU.

In 2015 bleef de **economische groei** in België beperkt. Zoals eerder gemeld, groeide de Belgische economie in het 1ste kwartaal van 2015 met 0,3 % tegenover het 4de kwartaal van 2014 (Periodiek 2015/3, p. 11). In het 2de kwartaal van 2015 kwam daar volgens de Nationale Bank een groei bij van 0,4 % (DT 01.09.15). Doch in het 3de kwartaal van 2015 halveerde de groei tot 0,2 %, het laagste peil in ruim een jaar (Wouter Vervenne, DT 31.10.15); dat cijfer ligt voor de derde keer in vier kwartalen beneden dat van de eurozone (JD/PBL, DT 14.11.15). Het Planbureau, dat voor 2016 eerder nog uitging van een groei van 1,5 %, verlaagt de vooruitzichten voor economische groei in 2016 naar 1,3 %. Dat is een streep door de rekening van zowel de federale als de Vlaamse regering (www.trends.be 09.09.15).

Hoopgevend is het feit dat er in de eerste zes maanden van 2015, in de privésector en de zorgsector samen, **net-to ongeveer 15.000 banen bij kwamen** (Jasper D'Hoore en Wouter Vervenne, DT 03.11.15): dat is een verbetering t.o.v. 2014 (Stefaan Michielsens, DT 18.08.15; Ruben Mooijman, DS 19.08.15).

Wanneer we de **werkgelegenheidsgraad** in België in de leeftijdsgroep 15-64 jaar over vier kwartalen bekijken, vanaf het 4de kwartaal van 2014 tot en met het 3de kwartaal van 2015, vinden we volgende procentuele cijfers: 62,2, 61,9, 61,4 en 62,1 (www.statbel.fgov.be); daar zit weinig variatie in.

Bekijken we de **werkloosheidsgraad** in België in dezelfde leeftijdscategorie over dezelfde vier kwartalen volgens dezelfde bron, dan vinden we 8,6, 8,8, 8,4 en 8,2: daar stellen we een lichte daling vast. Die heeft te maken met het verstrengen van de inschakelingsuitkering, waardoor heel wat jongeren dit jaar hun uitkering geschrapt zagen (Jan-Frederik Abbeloos, DS 02.11.15) en verschoven naar het leefloon ('t Pallieterke 14.01.16). In 2015 was er immers een duidelijke stijging van het aan-

tal leefloners (DT 19.12.15). Dat de hogervermelde bijkomende banen in 2015 eveneens een aandeel hebben in de daling van de werkloosheidsgraad is aannemelijk. De hierboven vermelde cijfers van werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad zijn globale cijfers voor gans België. Zoals blijkt uit onderstaande tabel gaat onder die globale cijfers een belangrijke regionale kloof schuil tussen de drie gewesten (www.statbel.fgov.be).

Werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad (%) in de 3 gewesten (15-64 jaar) in 4de kwartaal 2014 en 3de kwartaal 2015

	Werkgelegenh.gr.		Werkloosheidsgr.	
	2014/4	2015/3	2014/4	2015/3
V.G.	66,6	66,9	5,3	4,6
W.G.	56,7	56,2	11,8	12,5
B.H.G.	55,0	54,1	17,7	16,5

De financieel-economische problemen zijn niet beperkt tot België.

Volgens een rapport van het Brits onderzoeksbureau Markit groeit de economie van de eurozone, doch minder snel dan verwacht (BO, www.trends.be 03.12.15).

Er komt kritiek op het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB), die besliste de rente nogmaals te verlagen; daarop anticepeerde de KBC door de rente op het spaarboekje te verlagen tot 0,15 %. Het doel van het ECB-beleid is de lasten van de schuldenaars (banken en overheden) te verlichten en zo de economische groei te stimuleren. Dat dreigt echter een averechts effect te hebben: enerzijds wordt de koopkracht van de gezinnen ondermijnd en anderzijds zet de extreem lage rente de landen aan tot het maken van nog meer schulden (Stefaan Michielsens, DT 05.12.15).

Christine Lagarde, de topvrouw van het Internationaal Monetair fonds (IMF), voorspelt dat de groei van de wereldeconomie in 2016 ontgoochelend zal zijn en verwijst hiervoor naar de renteverhoging in de Verenigde Staten en de economische afkoeling in China. Zij verbergt evenmin haar zorgen omtrent Europa:

Christine Lagarde - Frederic Legrand - COMEO / Shutterstock.com

de terreurdreiging, de vluchtelingenstroom, de hoge schulden, de lage investeringen, de zwakke banken en de nog steeds voor 900 miljard euro slechte kredieten in de financiële sector in de eurozone (Kurt Vansteeland en Jean Vanempten, DT 31.12.15).

De federale begrotingen (2015 en 2016) en de overheidsschuld

Bij de besprekingen door de federale regering in juli 2015 over de **begrotingscontrole 2015** en de **begroting 2016** was het de uitdrukkelijke bedoeling om het tekort, zoals afgesproken met Europa, beneden de 3 % van het bruto binnenlands product (bbp) te houden (Jan-Frederik Abbeloos, DS 04.07.15). Op 23 juli 2015 bereikte de regering-Michel een akkoord zowel over de begroting van 2015 en 2016 als over de taxshift (WVDV, PH en SH, www.tijd.be 23.07.15).

Ondanks alle inspanningen keek de regering-Michel in september voor het jaar 2015 weer aan tegen een begrotingstekort van 2,92 % (Pieter Blomme, DT 10.09.15) en

vertoonde de begroting van 2016, eveneens in september, een gat van 456 miljoen euro zonder zelfs rekening te houden met 600 miljoen meeruitgaven voor de opvang van vluchtelingen (Pieter Blomme, DT 23.09.15). In oktober dikten de tekorten nog verder aan (Pieter Blomme en Wim Van de Velden, DT 08.10.15), zodat een nieuw regeringsconclaaf noodzakelijk bleek. Op 10 oktober kwam premier Michel melden dat de begrotingen 2015 en 2016 op orde stonden en dat het begrotingstekort binnen de grens van de 3 % bbp bleef (Lukas Vanacker, www.tijd.be 11.10.15). Op basis van die begrotingen oordeelde de Europese Commissie dat, terwijl het begrotingstekort in 2014 nog boven de Europese alarmdrempel van 3 % bbp uitkwam, België in 2015 afstevende op een tekort van 2,7 % en in 2016 op een tekort van 2,6 %. Verder stelde de Commissie echter dat de hoge schuld en de beperkte structurele hervormingen zorgen blijven baren (Pieter Blomme en Kris Van Haver, DT 06.11.15).

Naast de vergrijzing weegt de hoge **overheidsschuld** inderdaad zwaar door op de begroting via de jaarlijkse

betaling van de intrestlasten op die schuld en via de afbetaling van die schuld. Of willen wij die schuld afweten op onze kinderen en kleinkinderen?

Om een idee te geven over de samenstelling van de gezamenlijke Belgische overheidsschuld volgt hier het plaatje van 2014: de federale overheid veroorzaakte toen 357 miljard euro van die schuld, de gemeenschappen en gewesten veroorzaakten 49,2 miljard en de lokale overheden 24,2 miljard, dus samen 430,4 miljard. De 49,2 miljard van de gemeenschappen en gewesten waren verdeeld als volgt: Vlaanderen 18,4 miljard, het Waals Gewest 19,6 miljard, de Franse Gemeenschap 6,2 miljard, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 4,2 miljard en een rest van 0,8 miljard (Barbara Moens, DT 30.10.15). Het bedrag van de Belgische staatsschuld schommelt van kwartaal tot kwartaal. In het eerste kwartaal van 2015 bedroeg die schuld 111 % van het bbp of 447,8 miljard euro; in de eurozone als geheel bedroeg zij 92,9 %: enkel Griekenland, Italië en Portugal hadden toen in % bbp een hogere overheidsschuld dan België. Ter herinnering: de landen van de eurozone moeten op termijn hun schuld beperken tot 60 % van het bbp. 14 van de 19 lidstaten van de muntunie zitten daarboven (Belga/BO, www.trends.be 22.07.15; Wouter Vervenne, DT 23.07.15). In het tweede kwartaal van 2015 bedroeg de Belgische staatsschuld nog 109,2 % van het bbp (DT 24.10.15).

Ook de jaarlijks te betalen intresten op die schuld variëren in de tijd, afhankelijk van het bedrag van de schuld en van de rentevoet: door de huidige lage rente moet dit jaar ruim 1 miljard euro minder, namelijk 10,65 miljard, betaald worden om de schuld te financieren dan in 2014 (Dries De Smet, DS 04.11.15). Het gevaar van die lage rente is dat bij de politici de noodzaak om de schuld versneld af te bouwen verdwenen lijkt (Bart Sturtewagen, DS 29.12.15). Bovendien zal de rentevoet vroeg of laat terug stijgen.

Einde 2015 daalde de schuldgraad tot 106,3 % bbp als gevolg van de vervroegde terugbetaling van de staatssteun door de KBC, doch in 2016 zal de schuldgraad terug stijgen omdat België er niet in slaagt het begrotingstekort weg te werken (Pieter Blomme en Wouter Vervenne, DT 30.12.15).

Ten slotte bestaat er nog een verborgen staatsschuld: volgens de zakenbank JPMorgan hebben bedrijven, die voor de helft in overheidshanden zijn, in 2015 voor 781 miljard euro-obligaties uitgegeven waarvoor de overheid zich vaak borg stelt (Pieter Suy, DT 07.01.16).

De Vlaamse begrotingen (2015 en 2016) en de Vlaamse schuld

Zoals meegedeeld in Periodiek 2015/3 (p. 12) bereikte de Vlaamse regering op 3 april 2015 een akkoord over de **begrotingscontrole 2015**: in plaats van een begroting in evenwicht was er voor het eerst in jaren een tekort,

namelijk 550 miljoen euro. Dat doel werd in december 2015 bijna bereikt: het verwachte tekort verkleinde tot 667,8 miljoen (BM, DT 19.12.15).

Op 28 september 2015 slaagde de Vlaamse regering erin om de **begroting voor 2016** op te stellen met een tekort van 172 miljoen euro, met dank aan een reeks pijnloze besparingen en het optrekken van de belastingen voor milieuvervuilende wagens. Er werd ook afgesproken om 180 miljoen euro te investeren, waarvan 23 miljoen in 2016, en om in 2017 terug een begroting in evenwicht te bereiken (Pieter Blomme en Barbara Moens, DT 29.09.15).

De **Vlaamse overheidsschuld** bedroeg in 2015 18,8 miljard euro en loopt in 2016 op tot 25,8 miljard (Barbara

skyfish / Shutterstock.com

Moens, DT 04.11.15). De stijging van de afgelopen jaren heeft te maken met de strengere Europese begrotingsregels, waardoor de publiek-private samenwerkingen (de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, het Vlaams Woningfonds en de investeringen in scholenbouw en welzijnssector) in de Vlaamse schuld moesten worden opgenomen.

Dat de schuld in 2016 fors stijgt, heeft te maken met de 6de staatshervorming: dan wordt Vlaanderen bevoegd voor de financiering van de infrastructuur en de medisch-technische diensten van ziekenhuizen, zodat de schulden die de federale regering in het verleden voor die investeringen aanging, door Vlaanderen worden overgenomen (Barbara Moens, DT 30.10.15).

Net zoals de federale overheid draagt Vlaanderen ook

een gewaarborgde schuld: die bedroeg 12,8 miljard euro in 2014. Dat is de schuld van andere overheden, overheidsinstellingen en bedrijven, die door de Vlaamse overheid worden gewaarborgd (Barbara Moens, DT 04.11.15).

Nog te noteren: volgens de Nationale Bank zit 73 % van het spaargeld in Vlaanderen, 19 % in Wallonië en 9 % in Brussel (Rik Van Cauwelaert, DT 25.07.15).

Stakingen

In de tweede helft van oktober 2015 vielen twee doden die indirect waarschijnlijk te wijten waren aan een snelwegblokkade door vakbondslui te Luik (Karel

Verhoeven, DS 26.10.15). De eerste patiënt kreeg in een Luiks ziekenhuis een hartaanval en kon niet dringend geopereerd worden doordat de chirurg vastzat in de file en te laat kwam. De tweede patiënt stierf in de file door een hartaanval en kon niet tijdig naar het ziekenhuis gebracht worden (Koen Van Camp, 't Pallieterke 29.10.15). Wanneer krijgen de vakbonden eindelijk rechtspersoonlijkheid, zodat zij verantwoordelijk kunnen gesteld worden voor hun daden?

Op 6 en 7 januari ll. was een spoorwegstaking gepland, doch de Vlaamse vleugels van de christelijke en socialistische spoorwegvakbond annuleerden de staking (Dries Bervoet en Guido Meeussen, DT 31.12.15). Die dagen reed amper een trein in Wallonië, terwijl 70 % van de treinen in Vlaanderen wel reden (Dries Bervoet, DT 07.01.16; Pieter Blomme, DT 09.01.16).

Doet dat geen belletje rinkelen bij de Vlaamse promotoren van het status-quo in de huidige Belgische staatsconstructie? En is het dan verwonderlijk dat de N-VA pleit voor een praktische splitsing van de NMBS (TE, www.trends.be 05.01.16), wat volgens Rik Van Cauwelaert perfect doenbaar is (DT 09.01.16)?

Aanslagen door islamitische terroristen

Best in ons geheugen liggen de aanslagen door IS in Parijs op 13 november ll. met 130 doden (Kris Van Haver en Emmanuel Van Brussel, DT 14.11.15; Wikipedia).

Doch twee weken eerder, op 31 oktober, stortte een Russisch passagiersvliegtuig neer in de Egyptische Sinai-woestijn: de 224 inzittenden kwamen allen om. De aanslag werd opgeëist door een groep, aangesloten bij IS (Bart Beirlandt, DS 02.11.15) en onderzoek wees een bom aan als oorzaak (Kris Van Haver, DT 07.11.15).

Op 20 november werden bij een gijzeling in de voormalige Frans kolonie Mali 27 mensen gedood door jihadi's gelieerd aan Al Qaeda (Jan Van Hessche, DT 21.11.15).

Op 3 december maakte een met IS sympathiserend schutterspaar in San Bernardino (VS) 14 doden (Willem Van Cutsem, DS 05.12.15).

Op 12 januari maakte een IS-zelfmoordterrorist 10 dodelijke slachtoffers in het centrum van Istanboel in Turkije (Tan Tunali, DT 13.01.16).

Op 14 januari maakten IS-terroristen in Jakarta (Indonesië) 2 dodelijke slachtoffers (Jean Vanempten, DT 15.01.16).

Op 16 januari werden 29 mensen vermoord tijdens een aanslag op een hotel in Ouagadougou (Burkina Faso) door de plaatselijke tak van Al Qaeda (kho, DS 16.01.16).

Op 20 januari vielen minstens 21 doden bij een Taliban-aanval op een Pakistaanse universiteit in Charsadda (Joeri Boom, DS 21.01.16).

Journalist Jean Vanempten verwacht dat, sinds IS in het defensief gedrongen werd door het verlies van Ramadi in Irak einde december, de terreurdreiging van IS

in Europa en elders nog zal toenemen, omdat kandidaat-IS-strijders steeds moeilijker in het door IS gecontroleerd gebied zullen geraken (DT 02.01.16).

De Keulse Silvesternacht

Tijdens oudejaarsnacht deed zich in Keulen een ongevoen fenomeen voor: groepen meestal dronken mannen, een 1000-tal in totaal, omsingelden en isoleerden vrouwen op het stationsplein, randden hen seksueel aan en bestalen hen, waarbij de politie niet in voldoende getal was om kordaat in te grijpen. Er werden 170 klachten door vrouwen ingediend; twee vrouwen werden verkracht. Naargelang de bron werden 31 tot 32 verdachten opgepakt, waarvan 18 tot 22 asielzoekers. Er was echter een dubbel bijkomend probleem. De feiten werden dagenlang door politie en media verzwegen. Meer zelfs: volgens de eerste politiededeling

was de oudejaarsnacht rustig verlopen. Verder beweerde de politie initieel geen informatie over de nationaliteit van de opgepakte personen te hebben. Deze leugens en het feit dat zijn politieagenten die nacht nauwelijks actie hadden ondernomen, kostten de kop aan de Keulse politiechef Wolfgang Albers. Tot daar een samenvatting van de berichtgeving in De Tijd, De Standaard, Het Nieuwsblad, Het Belang van Limburg, Het Laatste Nieuws en De Morgen tussen 7 en 9 januari. Er waren gelijkaardige incidenten tijdens oudejaarsnacht in nog 11 andere van de in totaal 16 Duitse deelstaten (bar, Belga, DS 25.01.16).

De Nederlandse auteur Hafid Bouazza, die tot zijn zevende opgroeide in Marokko, geeft als commentaar: *'De aanrandingen in Keulen hebben wél alles met de islam te maken. Want dat is niet alleen een religie, maar ook een cultuur, een geheel van opvattingen en gedragingen. En volgens de islam is de vrouw het bezit van de man.'* (Ine Roox, DS 09.01.16)

Liesbeth Van Impe: *'We moesten het blijkbaar over het feit hebben dat seksisme een veel breder fenomeen is en dus niet alleen bij moslims voorkomt. Wel, dat begrijp ik niet. ... Nee, als we de opvang van een grote groep vluchtelingen in onze samenleving goed willen doen, in hun én ons belang, dan moeten we dit debat voeren.'* (HN 09.01.16)

Jan Segers: *'Als het om veiligheid en vluchtelingen gaat, loopt de scheidingslijn minder tussen links en rechts dan tussen noord en zuid, als betrof het de NMBS.'* (HLN 09.01.16)

Een gevolg van de gebeurtenissen in Keulen en elders in Duitsland is de afkalving van het draagvlak voor het asielbeleid van Angela Merkel, zodat zij recent dat beleid moest verstrengen (Katrien Verstraete, DT 29.01.16).

Tot slot

Met de aanval op de rol van de vakbonden en ziekenfondsen in de uitbetaling van de werkloosheidsvergoedingen en de RIZIV-tussenkomen (Wim Wincelmans, DS 11.06.15), riskeert Bart De Wever de samenwerking te bemoeilijken met potentiële partners voor de verdere communautarisering van de sociale zekerheid. Door de aanstelling van Kamerleden Hendrik Vuye en Veerle Wouters voor de omzetting van de N-VA-congresteksten over confederalisme in wetteksten en voor de verdieping van het communautaire discours (Wim Van de Velden, DT 14.01.16), zocht hij een door de Vlaamse Beweging sterk bepleit evenwicht tussen geloofwaardigheid en de loyaliteit aan de afspraken met de federale regeringspartners.

In afwachting van de afloop van het geplande Syrisch vredesoverleg dat een moeilijke start kent (Erik Ziarczyk, DT 27.01.16), kunnen we het leed van de burgerbevolking verlichten door financiële steun aan vluchtelingenorganisaties die actief zijn in het oorlogsgebied en de omgevende regio: dat is de individuele verantwoordelijkheid van ieder van ons.

Eric Ponette, 29 januari 2016

Help Syrië

Stort op BE53 0000 0000 5353
met vermelding 'Syrië'

Rode Kruis
Vlaanderen

helpt
helpen

VLAAMSE HUISARTSEN IN BRUSSEL WAT BRENGT DE TOEKOMST?

Robrecht Vermeulen

Alhoewel er in Vlaanderen voldoende artsen zijn om iedere Vlaming vlotte toegang tot goede geneeskunde te verschaffen, blijft het aantal Vlaamse artsen in Brussel bedroevend laag. Bovendien zijn ze voor de patiënt moeilijk te vinden tussen het grote aantal Franstalige artsen. Brusselse Vlamingen hebben nochtans ook recht op geneeskunde in hun eigen taal.

Er bestonden vijftig jaar geleden in Brussel twee zogezegd tweetalige wachtdiensten van huisartsen en er was dus voldaan aan de wettelijke wachtverplichtingen. Wanneer een Vlaamse patiënt een beroep deed op de tweetalige wachtdienst was de kans klein dat hij aan zijn bed een arts zou krijgen die het Nederlands voldoende beheerste om goede geneeskunde te bieden.

Om dat te verhelpen werd in 1979, met de steun van het VGV en van het Doktersgild Van Helmont, de Vlaamse Wachtdienst voor huisartsen (Vlaamse Wachtdienst vzw) opgericht en kon men rekenen op de medewerking van een honderdtal Vlaamse huisartsen. Dankzij veel vrijwilligerswerk en steun van de Vlaamse overheid kon gestart worden met een secretariaat en een uniek oproepnummer. De Vlaamse Wachtdienst kon verzekeren dat iedere oproep beantwoord zou worden door een echte huisarts, die goede geneeskunde zou bieden aan het officiële tarief, in het Nederlands en indien gewenst ook het Frans of het Engels en dat de wachtdoende arts daarover een verslag zou sturen naar de vaste huisarts. De Vlaamse Wachtdienst werd na enkele jaren omgevormd tot de Brusselse Huisartsenkring vzw (BHAK).

In de laatste jaren wordt het steeds moeilijker om de wachtdienst te verzekeren. De enthousiaste stichtende leden van de Vlaamse Wachtdienst zijn ouder geworden en kunnen moeilijker de wachtdienst verzekeren. Velen hebben reeds hun praktijk gestopt. Jonge artsen zijn minder bereid tot lange werkdagen gevolgd door frequente wachtbeurten. Om daaraan tegemoet te ko-

men werd de Nederlandstalige huisartsenwachtpost Terra Nova opgericht.

Maar ook dit mocht niet baten. De jongere collega's, die nu aan de leiding staan van de BHAK, hebben de discriminatie en de taalstrijd van de vorige eeuw niet zelf meegemaakt. Zo komt het dat een kleine meerderheid van de leden van de BHAK ingestemd heeft met deelname aan een tweetalige Brusselse wachtdienst voor huisartsen, de Garde Bruxelloise Brusselse Wachtdienst (GBBW). Dit project wordt nog betwist door veel leden van de BHAK, maar indien dit doorgaat zal het, na 37 jaar, het einde betekenen van de Vlaamse wachtdienst voor huisartsen en misschien ook voor de Vlaamse huisartsenwachtpost Terra Nova. De GBBW zou er wel voor zorgen dat Vlaamse patiënten in het Nederlands bediend worden door bij de triage Nederlandstalige oproepen bij voorkeur toe te wijzen aan artsen die voldoende Nederlands kennen. Maar kunnen we daarin vertrouwen hebben? Vroegere Brusselse wachtdiensten waren ook zogezegd tweetalig. Tijdens de wachtdienst, waar er geen vrije keuze van de arts bestaat, was het, volgens een advies van de Nationale Raad van de Orde van Artsen, altijd reeds een deontologische plicht om Vlaamse patiënten in het Nederlands te verzorgen. Veel Vlaamse patiënten zullen hun oproep tot de wachtdienst spontaan in het Frans doen om zeker begrepen te worden. Verliezen ze daarmee hun recht op verzorging in hun moedertaal? We betreuren dat hiermee nogmaals een deel Vlaamse aanwezigheid in Brussel verloren gaat. Wat zal de Vlaamse overheid nu doen om voor Brusselse Vlamingen geneeskunde in het Nederlands te verzekeren of af te dwingen? Of zal Vlaanderen Brussel opgeven? De beschamende regeling voor de kinderbijlagen, die in feite toegewezen worden aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met uitsluiting van de Vlaamse Gemeenschap, stemt ons niet optimistisch.

TOELATINGS- EXAMEN ARTS EN TANDARTS: EEN TERUGBLIK

Jan Eggermont, voorzitter examencommissie
toelatingsexamen arts en tandarts

In 2016 vinden de 39ste en 40ste edities van het toelatingsexamen arts en tandarts van de Vlaamse Gemeenschap plaats. Slagen voor dit examen is een bijkomende, decretaal bepaalde voorwaarde om aan de opleidingen geneeskunde of tandheelkunde in Vlaanderen te mogen beginnen. Sinds de start van het toelatingsexamen in 1997 is het examen geëvolueerd van een veeleer kleinschalige proef naar een massagebeuren (1.243 deelnemers in 1997 versus 6.185 in 2015) met telkens heel wat media-aandacht. Deze aandacht vloeit voort uit de impact van het examen. Op individueel vlak bepaalt het examen of de deelnemer in kwestie de opleiding arts of tandarts in Vlaanderen mag aanvatten. Op maatschappelijk vlak beïnvloedt het examen het aantal beroepsactieve artsen en tandartsen en is zo een van de elementen in de planning van het medisch en tandheelkundig aanbod. In de jaren '90 van vorige eeuw was immers één van de bekommernissen het vermijden van een overaanbod artsen en tandartsen. Dit artikel staat stil bij twee facetten van het examen: de cijfermatige evolutie en de bereikte doelstellingen.

Een eerste vaststelling is de opmerkelijke groei van het aantal deelnemers aan het toelatingsexamen. Het kleinst aantal deelnemers werd in 1998 geregistreerd (914). Sindsdien is het aantal deelnemers jaar na jaar gestegen met een recordaantal van 6.185 in 2015. Uitgedrukt in aantal unieke deelnemers sinds de start van het examen komt dit overeen met 43.286 personen of de omvang van een gemeente zoals Dilbeek. Het aantal geslaagden is evenwel niet in dezelfde mate gestegen. Het laagste aantal geslaagden bedroeg 447 in 1998, het hoogste 1.295 in 2009. Procentueel uitgedrukt ligt het slaagpercentage tussen 78% in 1997 en 17% in 2015. Verschillende factoren dragen bij tot dat grote verschil. Ten eerste bestond het examen in 1997 uit een 'half' examen, dit wil zeggen alleen het onderdeel Informatie Verwerven en Verwerken (IVV). Vanaf 1998 bestaat het examen uit twee onderdelen, met name Kennis en Inzicht in Wetenschappen (KIW) en IVV, en lag het slaagpercentage onder de 50%. Ten tweede, is de toename van het aantal deelnemers deels ook toe te schrijven aan het groeiend aantal leerlingen uit het vierde en vooral vijfde jaar van het secundair onderwijs die als een soort voorproef aan het examen deelnemen. Inherent aan

deze groep is dat zij het slaagpercentage naar beneden drukken wegens minder goede voorbereiding. Vandaar dat het begrip 'normgroep' werd geïntroduceerd, zijnde de deelnemers met Belgische nationaliteit die in het jaar van deelname 18 jaar zijn of worden en die in het jaar van deelname in het laatste schooljaar secundair onderwijs in België zitten. In 2015 behoorde slechts 35% van de unieke deelnemers tot de normgroep en behaalde deze groep een slaagpercentage van 27%. Vanuit het perspectief van unieke deelnames in de periode 1997-2015 (43.286) zijn er 17.013 geslaagden (39%), weliswaar na één of meerdere pogingen. Uit deze slaagcijfers kan worden afgeleid dat het toelatingsexamen veeleisend is, maar voor de doelgroep haalbaar, mits eventueel meerdere deelnames.

Zoals verwoord in de Codex Hoger Onderwijs¹ wil het examen de bekwaamheid van de toekomstige studenten arts en tandheelkunde testen. Dit doel wordt gerealiseerd aangezien 85% van de studenten die de opleiding geneeskunde aanvatten, effectief ook het masterdiploma van arts behaalt. Daarnaast beoogt het toelatingsexamen ook om de instroom van studenten in de opleidingen arts en tandarts af te stemmen op het contingent, d.w.z. het federaal vastgelegd aantal artsen of tandartsen dat jaarlijks in een vervolgopleiding mag stappen. Hiermee wil de Vlaamse overheid voorkomen dat jongeren na jarenlange studies niet de kans zouden krijgen om het beroep van arts of tandarts uit te oefenen. Het jaarverslag 2014 van de Planningscommissie medisch aanbod² bespreekt de realisatie van het federale contingent met uitsplitsing voor Vlaanderen en Franstalig België en geëxtrapoleerd tot 2020. Hieruit blijkt dat aan Vlaamse zijde het gecumuleerde contingent voor artsen in 2020 met 554 eenheden wordt overschreden. Dit cijfer houdt voor de jaren 2015 t.e.m. 2020 geen rekening met de doorstroom naar beroepsmogelijkheden die niet onder het contingent vallen (onderzoek, administratie, leger...). Indien hiervoor de historische gemiddelden worden toegepast, komt het gecorrigeerde gecumuleerde cijfer voor 2020 neer op 4. Anders gesteld, over de periode van 1997 tot en met 2020 zal Vlaanderen erin slagen om perfect binnen de contouren van het contingent artsen te blijven. Ter vergelijking: het jaarverslag voorspelt in 2020 aan Franstalige zijde een gecumuleerde overschrijding van het contingent artsen met 3.167 eenheden.

Samengevat kan worden gesteld dat over een periode van 20 jaar het toelatingsexamen is uitgegroeid tot een robuust instrument dat zowel de bekwaamheid van de toekomstige studenten geneeskunde en tandheelkunde garandeert als de realisatie van het contingent artsen en tandartsen mogelijk maakt.

1 Zie <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/>

2 Zie <http://goo.gl/SUOejQ>

OVERSCHOT VAN 4000 FRANSTALIGE ARTSEN TEGEN 2020

Bert Baert

(Peter Backx, News4Med Daily 22 jan, 2016)

Uit een recente studie van de UCL blijkt dat er tegen 2020 in de Franstalige Gemeenschap een overschot van 4.000 artsen - in vergelijking met het vooropgezette contingent - zal zijn. Dit is het gevolg van het uitblijven van een ingangsexamen voor geneeskunde en de verkorting van de studieduur van zeven naar zes jaar. In het raam van de contingentering is het de gemeenschappen toegestaan om overschotten en tekorten over de jaren heen te compenseren. In het jargon heet dat de 'lissage'. Vooral de Franstalige gemeenschap heeft als gevolg van het gebrek aan instroombeperking een ruime voorafname op het aantal jaarlijks toe te kennen RIZIV nrs. gedaan. Eerder dit jaar waarschuwde de planningscommissie al dat het gecumuleerde 'overschot' van Franstalige basisartsen tegen 2020 zou oplopen tot 3.000. Volgens de onderzoekers van de UCL blijkt het cijfer van de planningscommissie nog een onderschatting. Toch zijn dezelfde onderzoekers van mening dat dit overschot meer dan welkom zal zijn omdat volgens hen slechts 22% van de Franstalige artsen tussen 2021 en 2027 vervangen kan worden indien, zoals gepland, in 2021 het saldo van de toegekende RIZIV nrs - in vergelijking met het wettelijk toegestane contingent - wordt opgemaakt. In dit scenario zouden er vanaf 2021 slechts 169 Franstalige artsen jaarlijks nog een RIZIV-nr. kunnen krijgen om de enorme voorafname tijdens de voorgaande jaren te compenseren.

Commentaar:

Het VGV heeft reeds bij herhaling gewaarschuwd dat het niet realistisch was te verwachten dat de Franstaligen in 2021 zouden aanvaarden dat hun contingent zou verminderd worden als compensatie voor de enorme opgebouwde 'overschotten'. De conclusies van de hoger besproken Franstalige studie tekenen reeds een scenario uit om te ontsnappen aan een eventuele 'regularisatie' in 2021. Onze reeds herhaalde maal in *Periodiek* geuite vrees dat talrijke Vlaamse jongeren de dupe zouden worden van de onwil van de Frt. universiteiten om - in tegenstelling van de Vlaamse - de overeengekomen contingentering loyaal toe te passen door de instroom van studenten beter af te stemmen op het aantal beschikbare RIZIV-nrs. dreigt aldus jammer genoeg waarheid te worden.

CONFERENTIE MIGRATIE EN INTEGRATIE

Bert Baert en Eric Ponette

Op 14 november 2015 organiseerden meerdere Vlaamse verenigingen samen voor de vierde keer een conferentie in het raam van de 'Toekomstverkenningen Richard Celis' in de aula Rector Dhanis te Antwerpen. Deze keer was het thema 'Welke toekomstvisie op migratie en integratie voor Vlaanderen en de Lage Landen?' Ongeveer 400 personen namen eraan deel.

Mevrouw **An De Moor**, voorzitter van de Beweging Vlaanderen-Europa, verwelkomde het publiek en herinnerde, naar aanleiding van de recente vluchtelingenstroom naar Europa, aan de vlucht van bijna 20.000 inwoners van België in 1914, hoofdzakelijk naar Nederland.

Conferentievoorzitter Prof. **Jan De Groof**, hoogleraar Europacollege Brugge en Universiteit Tilburg, begon zijn inleiding met een minuut stilte voor de slachtoffers van de aanslagen in Parijs de dag voordien. Inzake de vluchtelingen crisis wees hij op onze dubbele opdracht: enerzijds openheid voor mensen in nood en anderzijds efficiënte bestrijding van het religieus fanatisme en terrorisme.

De eerste gastspreker was Prof. **Walter Nonneman**, werkzaam in het Centrum voor Migratie en Economische Studies aan de Universiteit Antwerpen.

Aan de *migratiestromen* ziet hij geen einde komen om meerdere redenen, onder meer de grote armoede en de demografische explosie in Afrika, de lekkende grenzen van Europa, de nood aan laaggeschoolde arbeidskrachten in sommige Europese landen en het feit dat de meerderheid van de Europeanen niet bereid is tot radicale afschrikkingsmethoden zoals in Australië.

Inzake de *economische gevolgen* van de immigratie was zijn inschatting genuanceerd. De winnaars zijn de midden- en hooggeschoolde Europeanen (goedkope huishoudhulp en klusjesmannen) evenals het kapitaal (indienstneming van werknemers aan minimumlonen); de verliezers zijn de autochtone laaggeschoolden en de alloctonen. Alles samen is er een kleine economische winst vooral in landen zoals Duitsland wegens de lage werkloosheidsgraad en de lagere lonen, doch van de totaliteit van de immigranten kan worden verwacht dat de helft zich productief zal inschakelen in de economie en dat de andere helft mogelijk levenslang afhankelijk zal blijven.

Integratie van de immigranten zal volgens Nonneman niet vanzelf verlopen, aangezien de culturele afstand

tussen hen en onze westerse seculiere samenleving dikwijls zeer groot is: een overbrugging vergt meerdere generaties. En toch is integratie de enig mogelijke oplossing. Daarbij moet een balans gezocht worden tussen twee uitersten: het onverkorte multiculturalisme en de volledige assimilatie. Tradities die strijdig zijn met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zijn onaanvaardbaar. Op de weg naar integratie zijn gewelduitbarstingen mogelijk en de uitkomst blijft onzeker.

Prof. **Godfried Engbertsen**, werkzaam aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid in Nederland, was de tweede gastspreker.

De *toenemende migratie* en de hieraan verbonden problemen van culturele identiteit en *integratie* zijn potentiële maatschappelijke splijtstof en het is zeer moeilijk te voorspellen hoe onze maatschappij deze problemen op een harmonische wijze zal kunnen beheersen, zo startte Engbertsen zijn betoog. De huidige golf van asielzoekers verhoogt het probleem op acute wijze: de huidige immigranten en asielzoekers zijn een mengeling van hoog- en laagopgeleiden. Verder moet een deel ervan als ‘passanten’, die komen en gaan, beschouwd worden.

Inzake het *aandeel van België en Nederland* in de immigratie stelde hij dat België in Europa op de vijfde plaats staat voor het aantal asielaanvragen per hoofd van de bevolking en op de vierde plaats voor het aantal inwoners dat geboren is in het buitenland. In grote Nederlandse steden, zoals Den Haag, Amsterdam en Rotterdam, is ongeveer 50 % van de bevolking van allochtone afkomst; in Antwerpen is dat cijfer 44 %, maar reeds 70 % van de schoolgaande kinderen heeft een allochtone herkomst.

Grote *vragen* rijzen over de kansen van de immigranten om in het *arbeidsproces ingeschakeld* te worden en over hoeveel er afhankelijk zullen blijven van steun: uit statistieken blijkt dat slechts 20 % aan het werk zijn na 2 jaar verblijf. Een tweede vraag is hoeveel er zullen *terugkeren* naar hun geboorteland. Een derde vraag: zal hun aanwezigheid een negatieve invloed hebben op *onze veiligheid*? Het percentage van criminelen onder de immigranten is namelijk driemaal zo hoog als bij de autochtone bevolking.

De spreker durft zich niet wagen aan een voorspelling hoe de migrantenpolitiek er in 2030 zal uitzien in West-Europa, doch hij pleit voor een beschaafde opvang en aandacht voor de vragen en opwerpingen van de autochtonen.

De paneldiscussie werd gemodereerd door de Heer Rik Van Cauwelaert, journalist. De deelnemers waren: Mevrouw Nozizwe Dube afkomstig uit Zimbabwe, voorzitter van de Vlaamse Jeugdraad, de Heer Brahim Laytouss afkomstig uit Marokko, imam in Gent en onderzoeker aan de Universiteit Antwerpen, en Mevrouw Ursula Jaramillo afkomstig uit Chili, team-coördinator Beweging Minderhedenforum en werkzaam in een sociaal verhuurkantoor te Antwerpen.

Rik Van Cauwelaert vroeg hen te antwoorden op drie vragen: Wat is uw reactie op de stellingen van de twee sprekers? Helpt Vlaanderen de immigranten voldoende voor toegang tot de arbeidsmarkt? In hoever zullen de terroristische aanslagen in Parijs de integratie hinderen?

We maakten een selectie uit de meest markante reacties en standpunten.

Nozizwe Dube wees erop dat de stereotypering reeds op jonge leeftijd kan beginnen met als gevolgen: fallende schoolprestaties en schoolmoeheid, zodat vele nieuwkomers zonder kwalificaties op de arbeidsmarkt terechtkomen. Zij stelde dat van de nieuwkomers geen assimilatie, wel integratie mag worden verwacht. Zij beklemtoonde het belang van de dialoog in het integratieproces en stelde in dat verband voor, tijd aan de tijd te geven.

Ursula Jaramillo beklemtoonde dat integratie betekent: zich aanpassen, doch dat de inspanning ook van de autoctonen moet komen. Zij wees bovendien op het belang van taalverwerving door de nieuwkomers in verband met huisvesting en tewerkstelling.

Brahim Laytouss vertelde dat hij samen met andere moslimintellectuelen werkt aan een 'Europese islam'. Concreet stelde hij dat de moslims de Koran moeten leren interpreteren vanuit het Europa van de 21ste eeuw en dat dit voor de moslimgemeenschap de enige weg is naar een vreedzame samenleving. Zo kan de terreurgroep IS geneutraliseerd worden in haar pogingen om jonge moslims voor haar project te winnen.

De slottoespraak werd gehouden door de Heer **Geert Bourgeois**, minister-president.

Zijn eerste boodschap was bestemd voor de terroristen en hun sympathisanten ('Wie onze Europese grondwaarden niet eerbiedigt, moet het grondgebied verlaten'), doch hij vroeg meteen om dat debat niet te vermengen met dat over immigratie en integratie.

Hij gaf toe dat het huidig aantal asielaanvragen piekt en had er begrip voor dat dit inspanningen vergt van onze bevolking.

De Vlaamse regering, zo ging hij verder, mikt op inburgering in de domeinen van taal, werk en welzijn. Haar grote zorg is de sociale cohesie in Vlaanderen op basis van een gedeelde publieke cultuur, gedragen door de verlichting.

Hij toonde zijn instemming met Brahim Laytouss en diens pleidooi voor een westerse islam.

Ten slotte vroeg hij aan de Vlaamse Beweging dat zij ook in de problematiek van immigratie-integratie haar verantwoordelijkheid zou opnemen.

MEDISCHE ACTUALITEIT

Wencel Top
Medisch
Directeur
Medisch Labo
Medina

- 1992: Apotheker, Faculteit Farmaceutische Wetenschappen, KU Leuven
- 1992: Klinisch Bioloog, Faculteit Geneeskunde, KU Leuven
- 1998-2006: Chief Operating Officer EU & USA, BARC, Gent, België
- 2006-2010: Chief Operating Officer Global & Laboratory Director EU, Medpace Reference Laboratories, Cincinnati, Ohio/US
- Sinds 2010: Laboratorium Directeur, Medisch Labo Medina, Dendermonde, België

Lyme-borreliose

Lyme-borreliose wordt veroorzaakt door de spirocheet *Borrelia burgdorferi* die door een beet van een geïnfecteerde teek (*Ixodes ricinus*) kan worden overgedragen. Zowel de larve, nimf als volwassen stadium van de teek kunnen de infectie overdragen, hoewel de meerderheid van de besmettingen aan de beet van nimfen te wijten zouden zijn. Aangezien de nimfen maximaal actief zijn van mei tot oktober is het risico op een infectie tijdens deze periode dan ook het grootst. Voor een besmetting is een contact van minstens 12 tot 24 uur op de huid van de gastheer vereist.

In België zijn gemiddeld 12% van de teken met de *Borrelia* species besmet (2,8-21,6%). Hoewel Lyme-borreliose overal in België voorkomt, is de incidentie sterk regiogebonden (lage incidentie in de kustregio, hoge incidentie in de regio's Leuven, Kempen en Ardennen). Niettegenstaande de grotere media-aandacht, is er geen sterke toename van de *Borrelia* diagnostiek over het verloop van de laatste 10 jaar. Ook blijft het aandeel positieve resultaten op basis van kliniek en serologisch onderzoek tijdens dezelfde periode stabiel (2-3%).

Het is niet altijd evident om enkel op basis van het klinisch beeld tot een *Borrelia* infectie te besluiten. Een aanzienlijk deel van de personen die aan *Borrelia* blootgesteld worden, zullen nooit klinische symptomen ontwikkelen, hoewel ze wel specifieke antistoffen vormen (asymptomatische seropositieve personen). Anderzijds moet een tekenbeet niet noodzakelijk gedocumenteerd zijn. Meer dan de helft van de personen met klinische symptomen herinnert zich geen tekenbeet.

De belangrijkste klinische manifestatie van een *Borrelia* infectie is erythema migrans (EM) (77-85%) omdat het meeste voorkomende species in deze regio, *Borrelia afzelii*, een tropisme heeft voor de huid. De kliniek kan dus verschillen afhankelijk van de vorm.

EM verschijnt binnen de 3 tot 30 dagen na de teken-

beet (doorgaans 7-14 dagen) en dient onderscheiden te worden van een erythemateuze reactie of een bacteriële surinfectie als gevolg van de beet zelf of manipulaties om de teek te verwijderen.

Afhankelijk van de bron kan de infectie in 3-15% van de gevallen weken tot maanden na de tekenbeet aanleiding geven tot een vroege gedissemineerde Lyme-borreliose. De symptomen zijn gekoppeld aan het getroffen orgaan (huid, zenuwstelsel, gewrichten, hart) als gevolg van de hematogene verspreiding van de bacterie (multiple EM, vroege neuroborreliose, carditis). In <5% kan de infectie enkele maanden tot jaren na de tekenbeet evolueren tot een late gedissemineerde Lyme-borreliose (Lyme-artritis, acrodermatitis chronica atrophicans (ACA), late neuroborreliose). Het bestaan van een chronische vorm van de ziekte van Lyme wordt betwist, maar kan met de nodige voorzichtigheid gehanteerd worden voor patiënten waarbij de gevolgen van de infectie minstens 6 maanden aanwezig blijven na een correcte initiële diagnose en een adequate behandeling. IgG-antistoffen tegen de *Borrelia* bacterie hebben geen beschermend effect. Het is moeilijk om een onderscheid te maken tussen ener-

zijds een persisterende infectie door falen van een behandeling en anderzijds een nieuwe infectie.

De diagnostiek van Lyme-borrelieose dient steeds gekozen te worden in functie van de kliniek. Bij asymptomatische personen is diagnostiek uiteraard niet geïndiceerd. In geval van EM dient de diagnostiek enkel gebaseerd te worden op kliniek en epidemiologie. De serologische respons kan namelijk sterk variëren in functie van het tijdstip van meting en van het al of niet aanwezig zijn van een immuunrespons bij de start van de antibioticatherapie. In geval van een vroege of late gedissemineerde vorm is serologie wel aangewezen (bloed, CSV).

Lyme-borrelieose wordt behandeld met antibiotica (doxycycline, amoxicilline). Er werd tot op heden geen resistentie gerapporteerd. Er dient geen antibioticatherapie opgestart te worden in geval van asymptomatische seropositieve personen. Het verlengen van de antibioticatherapie >21 dagen of het combineren van antibiotica is niet aangewezen aangezien de werkzaamheid hiervan niet werd aangetoond en gezien de mogelijke toxiciteit voor de patiënt.

Referenties:

Werkgroep BAPCOC, BVIKM, Domus Medica, KBVR, VVN: Lyme-borrelieose. Jan 2015

Marques A.: Chronic Lyme Disease: An Appraisal. Infect Dis Clin North Am. Jun 2008; 22(2): 341-360

Wormser G.P., et al.: Practice Guidelines for the Treatment of Lyme Disease. Clin Infect Dis. 2000; 31 (suppl 1): S1-14

Feder H.M., et al.: A Critical Appraisal of "Chronic Lyme Disease". N Engl J Med. 2007; 357:1422-30

Buiten spelen helpt tegen bijziendheid

Frank Goes

Waarom worden kinderen bijziend? Wij weten dat het komt omdat het oog langer wordt, maar wat is daar dan de oorzaak van? Er spelen zeker genetische factoren mee, maar volgens een Chinese studie gepubliceerd in Jama daalt het aantal kinderen dat een bril moet dragen, met een kwart als zij per dag veertig minuten langer buiten spelen. Voor die studie werden 1900 kinderen gedurende drie jaar gevolgd in twaalf basisscholen in Ghuanzu. Tot dat besluit kwamen auteurs in een meta-analyse van vier databases. Er was een positief verband tussen de tijd die buiten werd doorgebracht en het voorkomen en de progressie van myopie. In de medische literatuur zijn er duizenden publicaties daaromtrent en vele berusten op mythen. Zeker is wel dat externe factoren een rol kunnen spelen. PS: mijn oogarts raadde mijn ouders jaren geleden aan dat ik veel op afstand moest kijken om zo de progressie van mijn myopie die toen -1,5 Dptr. was te beperken. Dat is gedeeltelijk gelukt, want ik heb nu -3,5 Dptr.

Bron: Ds 30 sept 2015 Wim Köhler/

Sherwin JC, Reacher MH, Keogh RH, et al. The Association between Time Spent Outdoors and Myopia in Children and Adolescents. A Systematic Review and Meta-analysis Presented at: the 2011 American Academy of Ophthalmology Meeting, Orlando, FL (11-PP-30028853-AAO).

Eindelijk een vaccin voor malaria

Frank Goes

Dertig jaar was ervoor nodig en het kostte 565 miljoen dollar om het malariavaccin Mosquirix te maken. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) raken er jaarlijks 198 miljoen personen besmet en sterven er daarvan 580.000, meestal kinderen. In het Westen liggen wij niet wakker van die ziekte, want zij komt hier niet (meer) voor. In klinische studies gaf het vaccin een bescherming van 40%. Dat is nog geen

magisch getal, maar GlaxoSmithKline (GSK) beschouwt het als een eerste stap in de goede richting. Bill Gates, die zich met zijn 'Bill and Melinda Gates Foundation' sterk bekommert om de medische noden van de ontwikkelingslanden, stopte in 2001 GSK 200 miljoen toe voor de ontwikkeling van het vaccin. Hij heeft ook de fabriek in Rixensart bezocht waar het vaccin werd ontdekt en geproduceerd. GSK dat niet van plan is het vaccin te verkopen en er winst uit te halen, mikt op een productie van 120 miljoen dosissen per jaar.

Bron: Fortune DEC 15 2015:122/Knack 24/7/2015

De optische illusie van Delboeuf

Eos Marleen Finoulst 2015 - 57

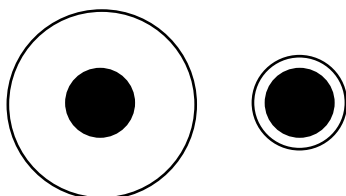
Deze illusie is ontdekt door de Belgische filosoof en expert in hypnose Franz Joseph Delboeuf. Zoals je ziet lijkt de zwarte cirkel links kleiner dan rechts. Toch zijn ze even groot. Context speelt dus een belangrijke rol bij onze inschatting van grootte. Zet een groot object naast (of rond) een kleiner en naarmate het grote object groter is, zal het kleine er nog kleiner uitzien.

Voedselexperts stelden herhaaldelijk vast dat een halfvol bord de illusie wekt dat we weinig eten. In een experiment kregen deelnemers een grote of een kleine kom met ontbijtgranen. De grote kommetjes waren halfvol, maar bevatten in werkelijkheid 16% meer ontbijtgranen dan de kleine. Toch hadden zij die de grote halfvolle kom kregen, de indruk dat ze onvoldoende hadden gegeten. Onbewust scheppen wij ons bord voor drie vierde vol en eten alles op, onafgezien van de grootte van het bord.

In een ander experiment werd 85 diëtisten ijs aangeboden. Ze werden in twee groepen verdeeld en kregen bekertjes van verschillende grootte en lepels van verschillende afmeting. De personen die een grotere beker en een grotere lepel hadden gebruikt, aten gemiddeld 31% meer ijs. Context speelt dus een belangrijke rol (zie illusie van Delboeuf).

Op een groot bord leggen wij gemiddeld een kwart meer voedsel zonder het te beseffen en de industrie speelt daar gretig op in. Tussen 1977 en 1996 nam een hamburger met 200 kilocalorieën toe en softdrinks evolueerden van 147 tot 210 kilocalorieën. Het formaat van de softdrinks groeide ondertussen nog explosief, zodat Eos zich afvraagt wanneer de koper in de beker zal vallen! Omschakelen naar kleinere borden en/of een dessertlepel nemen voor je hoofdmaaltijd (op voorwaarde dat je geen drie keer opschept) bespaart gemakkelijk 200 kilocalorieën per dag - dat komt op ongeveer 10 kilogram per jaar!

In een andere proef at één groep deelnemers soep uit een normaal bord en bij de andere groep werd hun bord voortdurend bijgevuld via een slangetje verborgen onder de tafel. Het zal geen verwondering wekken dat

de personen die uit de (onzichtbaar) bijgevolde borden aten, veel meer soep binnenkregen vooraleer zij stopten met eten.

Bron: Eos, Marleen Finoulst 2015 57

Frank Goes

Belg betaalt groot deel van ziekenhuisfactuur zelf

Belga: 12 januari 2016

De Belgische gezondheidszorg is in het algemeen toegankelijk, maar toch betaalt de Belg zelf 18 procent van de totale ziektekosten zelf, wat veel is in vergelijking met andere Europese landen. De totale kost van de gezondheidszorg maakt 10,2 procent van het Belgisch bruto binnenlands product uit, eveneens meer dan het Europees gemiddelde. Dit blijkt uit het driejaarlijks rapport over de performantie van het Belgisch gezondheidssysteem, gebaseerd op de gegevens van de periode 2008-2013 en gepubliceerd door het RIZIV, KCE (federaal kenniscentrum gezondheidszorg) en het WIV (wetenschappelijk instituut volksgezondheid). Pijnpunten blijven nog steeds een onvoldoende gezondheidspromotie: te veel riskant alcoholgebruik, te veel roken en te veel volwassenen met obesitas. Wel blijkt de efficiëntie van ons gezondheidssysteem te verbeteren zoals blijkt uit een toenemend gebruik van generische geneesmiddelen evenals uit een daling van de klassieke ziekenhuisopnames met minstens één overnachting ten voordele van de dagopnamen.

Bert Baert

Waargebeurd

Toen ondergetekende samen met zijn echtgenote aan het tafelen was in een niet bij naam genoemd restaurant in Knokke, moest hij toch even zijn oren spitsen bij het opvangen van de naam *Periodiek*! Luistervinken is inderdaad onbeleefd, maar na een tijdje konden wij met blijdschap vaststellen dat *Periodiek* positief werd becommentarieerd.

Frank Goes

Manager Ziekenhuisnet- werk Antwerpen vertrekt naar Oxford

Collega Bruno Holthof (54) studeerde geneeskunde in Diepenbeek en Leuven. Nadien behaalde hij een MBA in Harvard en een doctoraat in de gezondheidseconomie in Leuven.

Hij was enkele jaren assistent aan het Rega-instituut, maar ging al snel voor consultancybureau McKinsey werken. Bij dat bedrijf deed hij de nodige managementervaring, voornamelijk in de Verenigde Staten, waar hij adviseur was van belangrijke Amerikaanse farmabedrijven.

In 2004 werd de geboren Antwerpenaar teruggehaald naar de Scheldestad om er de verlieslatende OCMW-ziekenhuizen te leiden en te herstructureren. Een ziekenhuis werd gesloten en tien ziekenhuizen fuseerden in de vzw Ziekenhuisnetwerk Antwerpen (ZNA). Het verzelfstandigde ZNA bestaat nu uit drie algemene ziekenhuizen, zes gespecialiseerde ziekenhuizen en zeven dagcentra, en telt 6000 werknemers.

In 2003 hadden de OCMW-ziekenhuizen van de havenstad 300 miljoen euro verlies. Tien jaar later is ZNA een performante ziekenhuisgroep die winstgevend is, en de financiële overschotten investeert in een nieuwe site in Antwerpen-Noord.

Vanaf oktober 2015 staat Holthof aan het hoofd van de Oxford University Hospitals, waar hij de leiding heeft over vier ziekenhuizen met in totaal 11.500 werknemers.

Vlaanderen zendt zijn zonen uit...!

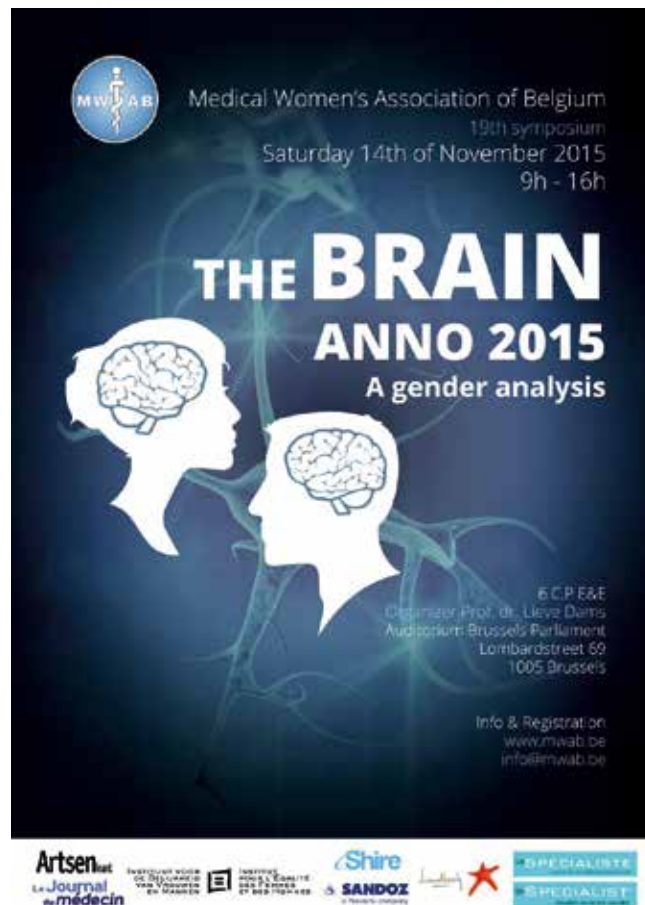
Jan Van Meirhaeghe

The BRAIN Anno 2015 A GENDER ANALYSIS

Het 19de Symposium, georganiseerd door de Medical Women's Association of Belgium, vond plaats op 14 november 2015 in het Auditorium van het Brussels Parlement.

Een symposiumdag over een uitgebreid en onontgonnen onderzoeksgebied leidde onder veel deelnemers tot een boeiende gedachtenwisseling en interessante reacties. De vragen welke hormonen werkzaam zijn en op welke hersenfunctie, m.a.w. de **BRAIN: A BLACK BOX** waren een rode draad en hieronder volgen een paar notities over opmerkelijke feiten en onzekerheden.

Simone de Beauvoir zegde al: 'On naît pas femme, on le devient'. Zij zag al dat er verschil was tussen NA-

TURE (genetisch XY en XX) en NURTURE (omgeving; denk maar aan de *basha posj* in Kabul: meisjes die door hun ouders van in de wieg als jongen opgroeien). Er zijn niet alleen genderverschillen tussen mannen en vrouwen, maar evenzeer binnen het geslacht (*intragender*): men is niet 100% man of vrouw, maar elke man of vrouw heeft in de hersenen een mozaïek van 'vrouwelijke' en 'mannelijke' eigenschappen!

Sexe-differentiatie bij de foetus vindt plaats na zes weken; de hersendifferentiatie pas vanaf zes maanden. Testosteron heeft invloed op de hersenontwikkeling; bij mannen zijn er meer intrahemisferale connecties van voren naar achteren en omgekeerd. Bij vrouwen blijken er meer interhemisferale connecties van rechts naar links en omgekeerd, en dan nog vooral ter hoogte van de frontale cortex (empathie!). Verwonderlijk is ook dat apraxie en afasie bij vrouwen ontstaat bij frontale laesies, terwijl bij mannen meer achteraan! Mannen zijn beter in ruimtelijke coördinatie (fietsen), vrouwen in verbale testen: veel tolken zijn vrouw en vaak homo. Mannen en vrouwen pakken op een verschillende manier taken op en hebben specifieke voorkeurtaken. Perceptie van taal en klank is beter bij vrouwen: vandaar hun betere verbale kansen, terwijl ze zelden of nooit schaakkampioen worden!!

Brain en gender worden niet alleen genetisch, maar ook hormonaal beïnvloed: het dopamine gerelateerde systeem (cfr drugverslaving) met dopamine producerende cellen is geslachtsgebonden. De cyclische hor-

monale veranderingen hebben effect op het korte en lange termijngeheugen maar ook op het gemoed. Oestrogenen veroorzaken vaker depressie en zijn specifiek neuroprotectief (tegen apoptose). In België komt de ziekte van Alzheimer meer frequent voor bij vrouwen dan bij mannen; na een ovariectomie vóór 50 jaar is er zelfs meer risico; anderzijds komt de ziekte van Parkinson meer voor bij mannen. Progesteron zou ontstekingsreacties tegen gaan; wellicht nuttig om de neuroplasticiteit te bevorderen na trauma?

Neuroplasticiteit is het mechanisme waarmee de dendritale en axonale arborisatie zich organiseren. Het brein kan steeds nieuwe connecties maken, waardoor nieuwe zaken kunnen worden aangeleerd; met andere woorden, hersenen 'geknood' kunnen worden.

Betreffende de transgenders: in 1985 waren er amper 2 patiënten; in 2015 reeds 160. Is dit te verklaren? Wellicht via internet, waarbij zelfonderzoek mogelijk wordt en behandelingsmogelijkheden bekend zijn. De budgetverhoging bij RIZIV bedraagt 1,7 miljoen euro! Wat is het verschil in de hersenen? Bij een transvrouw zouden er inversieplooiën in veel meer regio's voorko-

men. Transvrouwen zijn seksueel op mannen gericht en op sekse-specifieke taken presteren transpersonen in de richting van het 'wensgeslacht'.

Wat is de etiologie van de psychopathologie? Bij mannen komen psychopathie en criminaliteit meer voor, vaak biologisch hormonaal. Bij vrouwen is er weinig onderzoek verricht, wat hinderlijk is voor diagnose en behandeling, want er zijn minder verwondingen, minder zichtbaar, minder seksueel, minder instrumenteel; maar vaak gevolg van een triggertrauma of als slachtoffer.

Ook bij de bestraffing bestaan er verschillen: mannen lijden in de gevangenis, maar vormen clubjes met kompanen; vrouwen kwijnen weg en automutileren zich. In heel België is er geen enkel FPC (Forensisch Psychiatrisch Centrum) voor vrouwen. Zijn alle Belgen niet gelijk voor de wet?

Dr. Lieve van Ermen,
16/11/2015

REACTIES VAN ONZE LEZERS

De vlucht naar Europa (Eric Ponette) is wel een mooi, volledig en objectief artikel met een wetenschappelijke benadering over het actuele vluchtelingenprobleem.

De grote verschillen tussen het huidige probleem en dat van onze groot- en overgrootouders zijn wel zeer frappant en roepen toch heel wat vraagtekens op. Het is wel zo dat deze huidige vluchtelingenproblematiek nog voortdurend in evolutie is en dat de inzichten wijzigen en er steeds updates nodig zijn ... Hetgeen we horen en lezen over de recente problemen in Keulen en andere steden zal vele 'correcte' politici weer doen twijfelen en doen nadenken, zeker ook de vaststelling dat er eerst helemaal niets aan de hand was... Luc Torrekens

De Vlaamse Regering heeft de aanstelling goedgekeurd van Luc Delrue tot secretaris-generaal van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)-11/12/2015.

Gericht aan Luc Delrue: Uw aanstelling tot secretaris-generaal van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media werd ons via de gebruikelijke kanalen bekend. Het Vlaams Geneeskundigenverbond wenst u hierbij uitdrukkelijk te feliciteren. Vanaf 1 februari 2016 zullen wij als bestuur van de enige Vlaamse cultuurorganisatie voor artsen graag op u, secretaris-generaal, en uw diensten beroep doen. We kijken verwachtingsvol naar een aanstaand overleg uit. Met de meeste achting en vriendelijke groeten, Dr. Geert Debruyne, voorzitter

CULTUUR - BOEKEN

Kelly McGonigal

Sterker met stress. Waarom stress goed voor je is en hoe je er goed in wordt

284 p - €19,95 - Nieuwezijds 2015

Stanford-psycholoog Kelly McGonigol beschrijft aan de hand van waargebeurde verhalen en wetenschappelijk onderbouwde studies hoe stress je krachtiger, slimmer en gelukkiger kan maken, tenminste als je er goed mee omgaat. Het boek brengt een positieve boodschap aan allen die ooit geconfronteerd werden of zullen geconfronteerd worden met stress. Die boodschap kon wel iets bondiger.

Frank Goes

Parkinson revalidatie. Een interdisciplinair plan

292 p. - €33 - Garant 2015

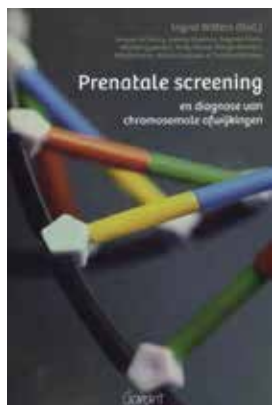
Het gaat om een verzameling van een twintigtal bijdragen door neurologen, logopedisten, verpleegkundigen, (neuro-)psychologen en kinesitherapeuten uit alle Vlaamse universitaire centra. De redactie ervan werd verzorgd door enerzijds **M. De Letter**, master in de Logopedische en Audiologische Wetenschappen en dr. in de Sociale Wetenschappen (Vakgroep Spraak-, Taal en Gehoorwetenschappen en dienst Neurologie UZ Gent; anderzijds door **M. Miatton**, master in de Psychologie en dr. in de Medische Wetenschappen (dienst Neurologie UZ Gent en Laboratorium voor Experimentele en Klinische Neurofysiologie, neurobiologie en neuropsychologie (5LKEN-3). Beiden zijn sinds 2012, resp. voorzitter en penningmeester, van Parkinson Zorgwijzer Vlaanderen.

Er wordt een kort overzicht geboden over de histologische, anatomische en klinische kenmerken van de meest voorkomende parkinsonismesyndromen: **ziekte van Parkinson (PD)**, **Multisysteematrofie (MSA)**, **Corticobasale Degeneratie**, **en Progressieve Supranucleaire Paralyse (PSP)**. Naast de begripsomschrijving van deze verschillende vormen, de medicamenteuze behandeling van de parkinsonismesyndromen en diepe hersenstimulatie bij de ziekte van Parkinson wordt uitvoerig aandacht besteed aan de rol van een interdisciplinair team vanuit medisch perspectief. Er wordt zeer veel belang gehecht aan de proactieve behandeling van zich aankondigende symptomen om complicaties zo vroeg mogelijk te voorkomen. Hierdoor proberen de zorgverleners het proces van deterioratie te vertragen, wat economisch een significant voordeel biedt. Bij deze 'interdisciplinaire' zorg wordt een model gehanteerd waarbij de patiënt centraal staat en de monodisciplinaire behandelingen geïntegreerd en worden aangeboden in een interdisciplinaire context. Voor een vlugge oriëntering is er een trefwoordenlijst voorzien.

Ons oordeel: een voortreffelijk overzicht voor al wie bij de behandeling van deze patiënten is betrokken.

Piet Hein Jongbloet

Ingrid Witters

Prenatale screening en diagnose van chromosomale afwijkingen

126 p. - €19 - Garant 2014

Een tiental jonge wetenschappers uit Maastricht en Hasselt leverde onder redactie van **I. Witters**, gynaecologe (KU Leuven) een fraai compendium over de allernieuwste verworvenheden en resultaten in dit zeer snel evoluerende aandachtsgedebied. De basisprincipes van screening, screeningmethoden en prenatale diagnose van chromosomale afwijkingen, o.a. dankzij de vlokcentest en vruchtwaterpunctie worden achtereenvolgend behandeld door specialisten op hun terrein. Een bijzonder hoofdstuk gaat over counseling van ouderparen bij prenatale diagnostiek en het slecht nieuws gesprek. Ook nazorg, rouwreacties, steun van de omgeving en ondersteuning bij een volgende zwangerschap zijn hier van belang. Het boekje wordt aangevuld met een uitgebreide lijst van literatuur, van trefwoorden en van nuttige websites.

Ons oordeel: vooral voor huisartsen en gynecologen een zeer handig naslagwerkje.

Piet Hein Jongbloet

Marlies Eggermont

Verloskunde in beweging. Do's en don'ts in het voorkomen van aansprakelijkheid

234 p- €65 - Intersentia 2014

Dit boekdeel uit de reeks Gezondheidsrecht 13 biedt antwoord op een breed spectrum van juridische vraagstukken binnen het specifieke vakgebied van zwangerschap, arbeid, bevalling en postpartum. Dit naslagwerk beoogt de medicus, jurist, verzekeraar, en ziekenhuismedewerker antwoord te bieden op de juridische vraagstukken, die binnen de verloskundige zorg rijzen onder het motto 'Voorkomen is beter dan Genezen'. Tevens worden oplossingen aangereikt voor het geval men er mede wordt geconfronteerd. Het zwaartepunt ligt prioritair bij het voorkomen van schadegevallen en aansprakelijkheid.

Ons oordeel: onmisbaar voor geïnteresseerden in de juridische aangelegenheden binnen dit vakgebied!

Piet Hein Jongbloet

Stijn van Clooster m.w.v. Jan Moulaert en Erwin Joos

Anarchie en Artistieke Heropleving in Antwerpen rond 1900

159 p. - € 20 - Eugeen Van Mieghem 2013

Een groep Antwerpse jongeren, zoals Alfons De Ridder (later Willem Elsschot), Lode Baekelmans, Ary Delen en Jef Van Overloop bezochten rond 1900 de literair-anarchistische vereniging de *Kapel*. De invloed, die deze vereniging op hen zelf en bezoekers had, moet groot zijn geweest, gezien de meesten van hen er vele jaren later nog met weemoed over spraken, zoals Alfons De Ridder bij de 70ste verjaardag van Teirlinck. De meesten waren (oud)leerlingen van Paul de Mondt, de begeistere leraar Nederlands aan het Stedelijk Gymnasium en een monument in de Vlaamse emancipatiebeweging.

De *Kapel* was een uniek centrum van progressief intellectueel leven, met tentoonstellingen, muziekavonden en schrijvers (o.a. Stijn Streuvels, Emile Verhaeren, Georges Eeckhoud, Frederik van Eeden) en personaliteiten uit de toenmalige artistieke, filosofische en politieke actualiteit, een volksuniversiteit '*avant la lettre*'. Een lange leestafel met tijdschriften zoals *Van Nu en straks*, *La Société Nouvelle* en

Les Temps Nouveaux stond tot ieders beschikking.

De eerste drie hoofdstukken zijn schatplichtig aan het onderzoek van Jan Moulaert die zijn naam vestigde als historicus van het anarchisme. Stijn Vanclooster, heeft als historicus deze geschiedenis aan de vergetelheid helpen onttrekken. Erwin Joos zorgde voor de afbeeldingen van Van Mieghem.

Ons oordeel: een zeer intrigerend essay voor wie de Vlaamse emancipatiegeschiedenis een boeiende materie is.

Piet Hein Jongbloet

A.F.Th. Van Der Heyden

De ochtendgave

297 p - € 12,99 - *De Bezige Bij* 2015

In dit boek volgt de auteur het dagelijks leven van een aantal excellenties - onder wie ook het hoofdpersonage Caspar Sonmand, secretaris van het Nijmegens gemeentebestuur - die tussenkwamen en/of leefden in de periode van het tot stand brengen van de Vrede van Nijmegen. Dat vredesverdrag dat op 10 augustus 1678 werd gesloten tussen de Republiek der Zeven Verenigde Provinciën en Frankrijk naar aanleiding van de door Willem III verloren Slag bij Kassel (1677), maakte een einde aan de vijandelijkheden tussen de Republiek en Frankrijk en ook meteen aan de Hollandse Oorlog. De lezer zal geen echte historische feiten terugvinden en de verhaallijn is het zwakke element van de roman. De auteur plaatst onder meer ook de traanklier op de foute plaats in de oogkas (blz. 177).

Frank Goes

CULTUUR - MUZIEK

CD HMC 902107

FRANZ SCHUBERT (1797-1828) WINTERREISE

Uitvoerders: **Matthias Goerne**, baryton - **Christoph Eschenbach**, piano - **Schubert Edition volume nr.9**

“Das Ziel eines Liederabends? Man will die Menschen erreichen und sie mit Gefühlen konfrontieren die immer mehr zur Seltenheit gehören, die immer weniger zum Alltagsleben gehören”. Kroon op M. Goernes citaat is deze Winterreise, zielsberoerend eindrecital van prestigieuze Schubert Edition Harmonia Mundi (cfr. Periodiek recensies). Gedroomde partner is Chr. Eschenbach, wiens directe sfeer scheppende toets, oprechte bewogenheid, alerte respons en tekstgevoelige nuancering inspeelt op Goernes visie over de introverte, sinistere naar Schuberts eigen zeggen ‘schauerliche Lieder’. Zoals Goerne Schubert zingt staat hij nu op eenzame hoogte. Hoe hij zijn supreme empathie georiënteerd op tekst en inhoud, expressief warm-fluwelen stemtimbre, fascinerend legato en immens kleurenpalet intuïtief benut

om, zonder melodramatiek, (in 24 liederen) innerlijk gestalte te geven aan extreem-menselijke ontredde na liefdesfrustratie is schrijnend subliem! Prangender nog dan voorheen (CD 1996 Gr. Johnsson, 2003 A. Brendel) belichaamt stu-

dio-opname (2014) met Eschenbach het zielsbeklemmend gevoel van ondraaglijke vereenzaming, wanhoop en ultieme gelatenheid, dat de romantische, gedesoriënteerde doolaard a.h.w. gijzelt in het ijszigkil winterlandschap van W. Müllers poëzie. Die grauwe poëzie bracht trouwens de erg zieke Schubert in 1927 helemaal van streek (cfr. vriend Von Spaun). Deze ‘intieme liederavond onder vrienden’ bewijst nogmaals dat Schubert géén uiterlijk decor behoeft! Kracht van muziek, inleving

en innerlijke verbeelding zindert hier, vanaf levendig *Gute Nacht* tot hallucinerende slotmetafoor *Der Leiermann*, met lieflijk *Der Lindenbaum* en nostalgisch *Frühlingsglaube* als adempauzes. Hopelijk neemt dit schitterend Cd-recital de teleurstelling weg bij de liedkenners, in 2014 door Vlaamse Opera Antwerpen (!) 'onthaald' op onvergeeflijk *verminkte, ontzielde Winterreise*. (Zinloos. wansmakelijk-degraderend videodecor creëerde *dodelijk* effect!). In de reeks legendarische Winterreise-vertolkers (H. Hotter, G. Hüscher, D. Fischer-Dieskau, Th. Quasthoff) prijkt nu ook het duo Goerne/Eschenbach met subliemste vertolking van Schuberts somberste liedcyclus.

CD Alpha 203 A. VINNITSKAYA D. SHOSTAKOVICH (1906-1975) Pianoconcertos Uitv. *Anna Vinnitskaya, piano Kremerata Baltica, Winds of Staatskapelle Dresden, O.M. Wellber T. Willner, trompetsolo, I. Rudin, piano*

"Als kind vertrouwd met Shostakovichs muziek, die me toen zeer optimistisch leek, heb ik slechts later begrepen al wat achter de 'façade' van zijn muziek schuilging". Aldus A. Vinnitskaya, 1e laureate KEW-piano 2007, wiens diepzinnig, pianistiek knap en genuanceerd spel triomfeert in *Concerto voor piano, trompet en strijkers op.35*, samen met fantastische trompetsolist! Zwierige parodie-thema's, Russische melancholie (*Lento*: intieme dialoog trompet/piano) naast 'jazzy'-intermezzis vormen een briljante caleidoscoop van stemmingen en stijlniveaus. *Uitvoeringsverbod* t.g.v. de 'westerse decadentie' ervan verviel pas na Stalins dood, 1950. Op ragfijne milde toetsen, feilloos gevolgd door orkest, zingt weemoedig, ingetogen *Andante* van *Concerto for Piano and Orchestra op.102* (verjaardagscadeau voor zoon pianist) met sprankelend ritmische contrasten in de *Allegro's*. Vinnitskaya's helder inzicht bezielt ook heerlijk vertolkt *Concertino for two Pianos op. 94* en pikante *Tarantella for two Pianos*. Leerrijk, beklijvend recital.

CD Phaedra Classics 292032 NACHT UND TRÄUME Peter Gijsbertsen tenor sings SCHUBERT (1797-1828)

Jozef de Beenhouwer piano

"De essentie van zingen is het overbrengen van emoties". De mooie tenorstem (milde hoogte, warm medium, verfijnd legato, stembeheersing) van Laureaat Liedconcours, 2012, Den Bosch, illustreert dit prachtig in eerste Schubert solo-Cd! Muzikaal-emotioneel biedt hij opmerkelijk openhartige interpretatie, daarin meesterlijk

bijgestaan door zingend klavier van J.de Beenhouwer (ideale 'alter ego'). Natuurthema's schilderen hoop, nostalgie, weemoed (*Frühlingsglaube*, *Auf dem Wasser zu singen*, *Auf dem See*), gemis (*An den Mond*), verlatenheid (*Der Wanderer an den Mond*), prachtig geïntensifiëerde klavierinterpretatie! Rust in geborgenheid (*Du bist die Ruh*, *Lied eines Schiffers an die Dioskuren*), maar ook rust met eeuwigheids-dimensie beleeft indrukwekkende evocatie (*Nachstück*, *Allerseelen*, *Wanderers Nachtlied*). Tussenin klinkt charme (*Der Musensohn*), hoopvol verlangen (*Ständchen*) naast obsessionele jacht naar geluk (*Auf der Brück*) met extra suggestief klavierspel. Innigste vocale glans omkleedt intiemste liederen met sacrale sfeer (*An die Musik*, *Nacht und Träume*). Extase en intimiteit (*Nachthymne*) leiden naar sublieme visionaire slotfase. Verrukking voor elke melomaan.

CD Phaedra 'In Flanders Fields' 89 FIVE CENTURIES of FLEMISH HARPSICHORD MUSIC J. Devlieger

Voortreffelijke klavecimbelmuziek uit de Lage Landen illustreert grote evolutie van stijl en instrument. Specifieke toonkleur van elk der 4 bespeelde instrumenten (virginaal bij *Anonieme musici*) maakt beluisteren bijzonder aangenaam en boeiend! Zo hoor je hoe mooi *Ruckers-clavecimbel La Morra* van *H. Isaac* (1450-1517) bewerkt en *Suite op.2/3* van *J. Boutmy* (1697-1779) verleidelijk verklankt. Hoe dankbaar het 'warmer' timbre van *Vlaams klavecimbel* de fraaie *Allemande* (*D. Raick*, 1703-1790) en *Suite op.1/2* (*C.J. Van Helmont*, 1715-1790) kleur geeft! In vier *Menuetten für zwei Cembali* (*F. Krafft*, 1733-1800) deelt claveciniste S. Van der Gucht de gracieuze dialoog. Milde sonoriteit van *Dulcken-clavecimbel* siert bekend *Preludium* en *Fuga* (*M. Van der Gheyn*, 1721-1785), *Divertimento* van Fr.Krafft (gevoelvol *Andante!*) en het merkwaaardige *Konzert-Rondo für Cembalo*, originele Bach-hulde, van *R.Schroyens* (1933). Een knappe, eervolle Een knappe, eervolle weerspiegeling van J.Devliegers groot en muzikaal meervoudig talent.

Els Van Den Eynde

CULTUUR – Tentoonstellingen

Buiten de in dit nummer reeds vermelde tentoonstellingen, graag aandacht voor twee meesterlijke tentoonstellingen in het buitenland. Dat is misschien de aanzet om die steden en musea eens op te zoeken.

Giorgio de Chirico

Konrad-Adenauer-Straße 30-32 Stuttgart
18.03.2016 - 03.07.2016

Een grote tentoonstelling brengt de Staatsgalerie Stuttgart met Giorgio de Chirico (1888-1978), de grondlegger van de metafysische schilderkunst. Kenmerkend is de droomwereld van leegte en stilte met buitenproportionele schaduwen, buitenmaatse instrumenten en harde kleuren. Voorwerpen en figuren worden realistisch afgebeeld maar uit hun context genomen en in nieuwe constructies geplaatst. Van hem werd gezegd dat hij leed aan migraine en epilepsie, maar niets is minder waar (Through the Eye of the Artist, in druk 2016, F. Goes).

Johann Peter Kraft

Belvedere Orangery - Rennweg 6 - Wenen
26.02.2016 - 05.06.2016

Krafft (1780-1856) kan niet zomaar worden getypeerd als de 'schilder van de keizer' Frans I. Hij bleef ook portretten schilderen waarin hij het leven van het burgerlijke, intellectuele en aristocratische Wenen in die tijd vastlegde. We ontmoeten hem ook als een familieman, als directeur van de keizerlijke Picture Gallery en restaurateur van de Belvédère tuinen. Een compleet beeld van een tijdperk komt dus door de ogen van een kunstenaar.

Kunstgalerij Belfius

Rogierplein 11 - 1210 - Sint-Joost-ten-Node
- Brussel

Van 17 oktober 2015 tot 19 april 2016 zet Belfius twee zaterdagen per maand de deuren van de Belfius Art Gallery, de nieuwe expositieruimte op de 32ste verdieping van onze hoofdzetel in Brussel, voor u open. U ontdekt er een selectie topwerken uit onze collectie, van Vlaamse meesters tot hedendaagse kunst. Met speciale aandacht voor de werken van Pieter Paul Rubens, die uitzonderlijk tijdens deze tentoonstelling te bezichtigen zijn.

Momenteel zijn er een zestigtal werken tentoongesteld. Blikvangers zijn ongetwijfeld de twee uiterst zeldzame

olieverfschetsen 'De roof van de Sabijnse Maagden' en 'De Verzoening tussen de Romeinen en de Sabijnen' van Peter Paul Rubens, die voor het eerst in jaren weer tijdelijk toegankelijk zijn voor het publiek, maar ook meesterwerken van toppers als René Magritte, Rik Wouters, Constant Permeke, Paul Delvaux, Jan Fabre, Ann Veronica Janssens zijn er te bewonderen.

Frank Goes

AVE, GENE KELLY EN HUMPHREY BOGART

Martin Scorsese uitgezonderd, trekken geen Amerikaanse regisseurs met hun naam alleen al zoveel ware film-liefhebbers als Joel & Ethan Coen. Een typische Coen-film bestaat nochtans niet. Tussen het eigenzinnige *A serious man* en de romantische komedie *Intolerable cruelty* ligt een wereld van verschil, en hun grootste successen (*Fargo*, *No country for old men*) liggen daar tussenin.

Hun nieuwste heet *Hail, Caesar!* en is een vrolijke komedie met een sterrencast (George Clooney, Scarlett Johansson, Tilda Swinton, enz.). Vederlicht, maar de klasse druip eraf. Eddie Mannix (Josh Brolin), 'fixer' bij een grote Hollywoodstudio in de jaren vijftig, werkt als een hond om allerlei dagelijkse problemen te regelen. Liederlijk gedrag of onbedoelde zwangerschappen van de sterren uit de roddelcolumns houden, brokken lijmen tussen snobistische regisseurs en oliedomme acteurs, de goedkeuring van religieuze leiders krijgen voor een bijbeleving waarin Jezus wordt geportretteerd, enzovoort. En vandaag is de grote ster van de studio (George Clooney) tijdens een pauze tussen de opnames ontvoerd!

Al deze besognes zijn een gelegenheid om pastiches te maken van de grote genres van vroeger. Western, film noir, musical, Romeins spektakel, zelfs de exuberante waterballetten van MGM passeren de revue. De stoere Channing Tatum als een hedendaagse Gene Kelly, zingend en tapdansend in een vrolijk ballet van wel dertig matrozen: je moet het zien om het te geloven, het zou zó

in *Singing in the Rain* hebben gepast.

Dat levert pure fun op voor doorwinterde film-liefhebbers. Je ziet hoezeer de getalenteerde medewerkers van de Coens (cameravoering, muziek, montage, decors) zich hebben geamuseerd met het hommage brengen aan/parodiëren van de grote films uit hun kinderjaren. Eén bedenking: jongere kijkers die geen enkele voeling hebben met Humphrey Bogart of Esther Williams, en die *Ben Hur* of *Spartacus* nooit gezien hebben, gaan veel knipogen missen.

Iets heel anders is *Les premiers les derniers* van onze landgenoot Bouli Lanners, een cinefiel exportproduct uit Wallonië. Acteur/regisseur Lanners (*El Dorado*, *Les géants*) is een humanist met gevoel voor humor, een kunstschilder die nu met een camera tovert, en een melancholicus die vragen stelt over de toekomst van deze wereld. Centraal staan twee premiejagers die voor een rijke klant op zoek zijn naar een gestolen gsm met compromitterend materiaal. Hun pad wordt gekruist door allerlei geboefte, maar ook door een psychisch kwetsbaar jong koppeltje dat in deze ruwe, lege, apocalyptische wereld best wat hulp kan gebruiken. Voor wie houdt van prachtige fotografie, intrigerende vertelstijl, originele wendingen en verrassende bijrollen: een aanrader.

En dan nog dit: Veerle Baetens laat zien dat ze ook de taal van Molière machtig is in *Des nouvelles de la planète Mars* van Dominic Moll. Geen sciencefictionfilm, maar een alleraardigste psychologische komedie over een goedbedoelende huisvader die dringend eens moet leren nee zeggen tegen een heleboel mensen.

Steven De Foer

VGv BEZOEKT

Beste Collega,

Het Vlaams Geneeskundigen Verbond en het Doktersgild Van Helmont, in samenwerking met het V.V.A. afdeling Brussel, nodigen U uit tot een geleid bezoek aan de tentoonstelling:

Van Floris tot Rubens in het Museum voor Schone Kunsten

Regentschapsstraat 3 - 1000 Brussel - op zaterdag
19 maart 2016 om 13.45 uur

De tentoonstelling toont negentig tekeningen van Hollandse en Vlaamse meesters uit de 16de en het begin van de 17de eeuw. Naast fraaie ontwerpschetsen voor prenten, schilderijen, glasramen en wandtapijten van vooraanstaande meesters zoals Frans Floris en Peter Paul Rubens, schitteren zelfstandige kunstwerken zoals de sublieme figuurstudies van Hendrick Goltzius en Cornelis De Vos of de puntgaaf verzorgde landschappen van Pieter Stevens en Adriaen Frans Boudewijns. Veel van de tekeningen zijn nooit eerder aan het publiek voorgesteld.

Programma :

- 13.45 uur: samenkomst in de hal van het Museum voor Schone Kunsten, Regentschapsstraat 3 te 1000 Brussel
- 14 uur: inleiding door conservator en mede-auteur van de catalogus, Dr. MBA Joost Vander Auwera, in auditorium B van het Museum voor Schone Kunsten
- 14.30 uur: geleid bezoek met gidsen aan de tentoonstelling vanaf 16 uur: napraten in het Museum Café bij een drankje aangeboden door het Doktersgild Van Helmont

Deelname in de kosten: € 14,00 per persoon

Inschrijven uiterlijk 10 maart 2016 door **storting** van het verschuldigde bedrag op rekeningnummer **BE31 4272 0661 0155** van het Doktersgild Van Helmont.

Deze activiteit wordt ingericht door het Doktersgild Van Helmont.

De inschrijvingen gebeuren door storten op bankrekening nr. BE31 4272 0661 0155 van Doktersgild Van Helmont. Betaal dus NIET op de bankrekening van het VGv!

NOTEER NU REEDS IN UW AGENDA!

Culturele activiteit

19 maart 2016 om 13.45 uur

Museum voor Schone Kunsten, Brussel

MERCY SHIPS

Hoop en Genezing per Schip voor de Allerarmsten

Toegang tot gezondheidszorg is in sommige werelddelen een cruciaal probleem. Om de bestaande noden te lenigen, schuimen de Mercy Ships-teams de zeeën af en zetten ze koers naar de armste landen. Hun credo: als je niet naar het ziekenhuis kunt komen, komt het ziekenhuis naar jou.

De organisatie werd in 1978 opgericht door Don en Deyon Stephens en zij kochten een boot die uitgerust werd met al het nodige medische materiaal om van haven naar haven gratis zorg te bieden aan de meest behoeftigen. In 1999 wordt een oude ferry van 150 meter opgekocht en volledig gerenoveerd: de African Mercy. Het resultaat is indrukwekkend. Op een oppervlakte van 1200 vierkante meter bevinden zich 6 operatiezalen, 78 bedden, scanners, laboratoria en huisvesting voor de 450 vrijwilligers. Het is een kleine stad op het water en er is zelfs een school voor de kinderen van vrijwilligers die zich voor een langere tijd engageren.

Een van de principes van Mercy Ships is dat de vrijwilligers volledig gratis werken. Ze bieden niet alleen hun steun en expertise maar betalen ook zelf hun reis- en verblijfskosten. Dit om de zorg volledig gratis te houden. Elk jaar lossen ongeveer 1400 vrijwilligers elkaar af op het schip.

Het gaat vooral om doelgerichte zorg tijdens een missie van tien maanden. Omdat het schip een paar maanden ter plaatse blijft is behandeling van kwaadaardige tumoren met chemotherapie niet mogelijk.

Vooral lip- en verhemeltespleten, cataract, O-benen en klompvoeten, verwijderen van goedaardige gezwellen, tandzorg, behandelen van urine-incontinentie enz.

Personen met een handicap worden niet goed aanvaard in de lokale gemeenschap. Door ze te behandelen worden ze terug geïntegreerd in de samenleving.

Eenmaal het schip ter plaatse is wordt een eerste onderzoekronde georganiseerd om afspraken vast te leggen met de specialisten en voorrang te verlenen aan de meest urgente gevallen. De eerste dagen komen er duizenden patiënten. Naast de 450 vrijwilligers kan

het hospitaalschip rekenen op 200 lokale vrijwilligers die fungeren als tolk of gids voor de nieuwkomers. Een deel van de patiënten wordt behandeld op het vasteland om zoveel mogelijk plaats te maken op het schip. Soms wordt er geïnvesteerd om een gebouw te renoveren tot hospitaal. Zo is in Pointe-Noire een hospitaal ingericht dat na het vertrek van het hospitaalschip ook zal gebruikt worden als school voor doven en blinden. Sedert de start van het project in 1978 zijn er al meer dan 2,4 miljoen mensen behandeld in 578 havens overal ter wereld, 61.000 levens gered dankzij een operatie en meer dan 32.000 gezondheidswerkers opgeleid. In de toekomst zou Mercy Ships een tweede boot willen bevrachten en uitrusten wat een bijzondere uitdaging is.

Jan Dockx

Tal van voordelen ongeacht jouw leeftijd

- Brillen en lenzen tot **100 euro**
- Lidgeld sportclub tot **30 euro**
- Oordoppen op maat tot **50 euro**
- Tandimplantaten tot **500 euro**
- Vaccinaties tot **75 euro**

Hoofdzetel:

Hoogstratenplein 1 - 2800 Mechelen - info@vnz.be
Kantoren & postbussen over heel Vlaanderen

Ontdek onze vele voordelen,

www.vnz.be of bel gratis 0800 179 75

Veranderen van ziekenfonds is heel eenvoudig. Wij regelen alles!

VNZ
Vlaams & Neutraal
Ziekenfonds

IN HET
VOLGENDE
NUMMER VAN
PERIODIEK

CULTUUR
BOEKEN
FILMS
TENTOONSTELLINGEN

Algemene
jaarlijkse vergadering
van het VGV:
belangrijke
beslissingen

Bart Garmyn

GESCHIEDENIS
VAN DE
GENEESKUNDE

Traumatoloog
Paul Broos

Serendipity:
wie niet zoekt
die vindt

Frank Goes

VERSLAG
BEZOEK
MEDINA

ONTWIKKELINGS-
SAMENWERKING

POLITIEKE
ACTUALITEIT

